

k u l t u r n a š o l a

Kdo smo in kam gremo

Zbornik izbrane proze in poezije

31. ROŠEVI DNEVI 2018

Celje, marec 2018

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-82

ROŠEVI dnevi (31 ; 2018 ; Celje)

Kdo smo in kam gremo : zbornik izbrane proze in poezije / 31. Roševi dnevi 2018, Celje, marec 2018 ; [uredila Barbara Rigler ; besedila izbrali Suzana Tratnik, Valerija Bužan, Barbara Rigler ; likovni prispevki učenci in učenke Osnovne šole Frana Roša, Celje]. - Celje : Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava : Zveza kulturnih društev, 2018

ISBN 978-961-7010-22-0 (Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti)
1. Gl. stv. nasl. 2. Rigler, Barbara
294062848

Besedila

31. ROŠEVI DNEVI 2018

KDO SMO IN KAM GREMO?

Zbornik izbrane poezije in proze

Besedila so izbrali:

mag. Suzana Tratnik, pisateljica, prevajalka in publicistka, avtorica mladinskih romanov, kot sta: *Ime mi je Damjan*, *Tombola ali življenje*;

dr. Valerija Bužan, specialistka klinične psihologije in direktorica Centra za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga, ustanoviteljica Druge violine ter avtorica spremne besede *Kot riba v vodi* k nagrajenemu mladinskemu romanu *Kit na plaži*, Vinka Möderndorferja,

mag. Barbara Rigler, samostojna svetovalka JSKD za literarno dejavnost in odgovorna urednica revije Mentor.

Uvodnik: dr. Valerija Bužan

Ocene nagrajenih besedil: mag. Suzana Tratnik

Naslov zbirke: KDO SMO IN KAM GREMO? (izbrani naslov je naslov besedila avtorja Martina Steblovnika, III. OŠ Celje)

Avtorica logotipa Roševih dnevov: Tina Pregelj Skrt

Avtor fotografij: Dejan Petrovič

Slika na naslovnici: Ela Velepec, 7. razred

Izbrane ilustracije: Nejc Bizjak, 9. b; Timea Bolha Štancar, 9. a; Julijana Duplišak, 9. b; Ana Grajžl, 9. b; Hana Hrovatič, 8. b; Selina Hrženjak, 9. b; Zoja Kandorfer, 9. a; Tijan Kolšek, 9. a; Maruša Koprivšek, 8. a; Kiara Plaznik, 6. a; Tia Pungartnik, 7. b; Barbara Razdevšek, 8. a; Jan Ribežl, 9. b; Nik Svetelšek, 8. a; Živa Uranjek, 9. a; Ela Velepec, 7. b; David Vincelj, 9. a; Tilen Zupanc, 9. b; Dorijan Zymeri, 7. a; Špela Žičkar, 7. b

Avtorji drugih ilustracij: Nika Bobnič, 7. b; Eva Bohneč, 7. a; Jan Brin, 9. a; Luka Djuričić, 8. r.; Filip Godnik, 6. b; Kristina Lazič, 9. b; Tinka Napret Kaučič, 9. a; Živa Romih, 9. a; Elyes Samba, 7. b; Larisa Smajlovič, 8. a; Ela Velepec, 7. b.

Njihova mentorica je likovna pedagoginja Lijana Klančnik.

Organizacijski odbor:

Mojca Kolin, prof., ravnateljica OŠ Frana Roša, Celje, predsednica
Ljudmila Conradi, soustanoviteljica srečanja, članica

Lucija Hajnšek, prof., knjižničarka na OŠ Frana Roša, Celje, članica
Živko Beškovnik, ZKD Celje, član

Sebastjan Volavc, JSKD OI Celje, član

Barbara Rigler, JSKD, članica

SEZNAM MLADIH LITERATOV po abecednem redu, sprejetih v literarno delavnico 31. ROŠEVIH DNI 2018

NAGRAJENI AVTORJI:

1. **Tadeja Brezavšček**, 9. razred, OŠ Kanal, mentorica Zvonka Cigoj
2. **Maša Melinc**, 8. razred, OŠ Zadobrova, mentor Robert Povirk
3. **Martin Steblovnik**, 8. razred, III. OŠ Celje, mentorica Zarja Lednik
4. **Jon Žnidarčič**, 9. razred, OŠ Šempeter v Savinjski dolini, mentorica Valentina Toman Čremožnik
5. **Eva Žunkovič**, 8. razred, OŠ Kidričevo, mentorica Sonja Lenarčič

ZA LITERARNO DELAVNICO IN OBJAVO V ZBORNIKU SO IZBRANI ŠE:

6. **Katarina Lucija Cvikl**, 9. razred, OŠ Franca Rozmana-Staneta Maribor, mentorica Mihaela Dorner
7. **Maja Erjavec**, 9. razred, OŠ Boštanj, mentorica Silvestra Kotar
8. **Patricija Germ**, 9. razred, OŠ Stična, PŠ Višnja Gora, mentorica Petra Rus Mušič
9. **Ana Grajžl**, 9. razred, OŠ Frana Roša, Celje, mentorica Blanka Skočir
10. **Ana Košat**, 9. razred, OŠ Prežihovega Voranca Maribor, mentorica Mojca Andrej
11. **Pika Kovač**, 9. razred, OŠ Brezovica pri Ljubljani, mentorica Zdenka Ivančič
12. **Nia Krajnc**, 8. razred, OŠ Kidričevo, mentorica Sonja Lenarčič
13. **Lota Martinjak**, 9. razred, OŠ Brezovica pri Ljubljani, mentorica Zdenka Ivančič
14. **Teja Pikel**, 9. razred, OŠ Polzela, mentorica Marija Kronovšek
15. **Neža Primc**, 8. razred, OŠ Toneta Tomšiča Knežak, mentorica Olga Novak
16. **Špela Puhov**, 9. razred, OŠ Antona Ukmarja Koper, mentorica Maja Starc Šinigoj
17. **Eva Rajher**, 9. razred, OŠ Prežihovega Voranca Maribor, mentorica Mojca Andrej
18. **Anika Simončič**, 8. razred, OŠ Boštanj, mentorica Silva Žveglič
19. **Hana Škrinjar**, 9. razred, OŠ Brežice, mentorica Darinka Ferenčak Agrež
20. **Nuša Žerjav**, 9. razred, OŠ Polzela, mentorica Marija Kronovšek

UVODNI POZDRAV RAVNATELJICE

Osnovna šola je obdobje, ko mladi preizkušajo svojo ustvarjalnost na najrazličnejših področjih. Literarno ustvarjanje je le eno od njih. Branje in pisanje v teh letih je za razvoj kritičnega mišljenja, oblikovanja lastnega mnenja o dogodkih okrog nas, za poglobljeno razmišljanje o lastnem življenju in o ljudeh, ki nas obkrožajo, gotovo bogat vir.

Ponosni smo, da naš literarni natečaj ni le natečaj, ki bi se zaključil z izborom najboljših prispevkov. Roševe dneve bogati tudi zaključek z literarnimi delavnicami za mlade pisce, za njihove mentorje in mentorje literarnih glasil, ki se zaključijo s predstavitvijo ustvarjenega.

Nedvomno dodajo svojo »noto« našemu dogajanju tudi ocenjevalci literarnih prispevkov, ki so tudi mentorji delavnic. Javni sklad za kulturne dejavnosti z velikim občutkom pridobi k sodelovanju ljudi, ki ne le znajo prepoznati kvalitetno pisanje, ampak s svojo širino izkušenj in znanj prispevajo k celotnemu dogajanju in mu dodajo neko posebno čustveno noto.

Roševi dnevi tako tudi 31. leto ostajajo kvaliteten literarni dogodek, odskočna deska za številne mlade na poti kasnejšega literarnega ustvarjanja, prijetno druženje z mladimi, ki se strne s kulturno prireditvijo ob podelitvi priznanj.

Hvala vsem, ki ste v tej zgodbi z nami!

Mojca Kolin, *ravnateljica OŠ Frana Roša*

*Udeženci 30. Roševih dnevov, 22. marec 2017
(foto: Dejan Petrovič, arhiv OŠ Frana Roša, Celje)*

*Jutro je začetek pustolovščine, zaključna prireditev, 22. marec 2017
(foto: Dejan Petrovič, arhiv OŠ Frana Roša, Celje)*

UVODNA BESEDA

*»Prosto obzorje, čist pogled,
bogat samot sijaj ...
Naša pesem poje v luč ...«*

Dragi ustvarjalci, spoštovani mentorji, cenjeni organizatorji!

S stih Frana Roša, izjemnega človeka, neutrudnega pedagoga in mladinskega pisca, ki se mu vsako leto poklonimo tudi z ustvarjalno dediščino, začnem pozdrav vsem sodelujočim na 31. Roševih dnevih. Njegovo pisanje za mlade se nadaljuje s pisanjem mladih, z nastajanjem poezije in proze, ki kaže duha sedanjega časa, zorenje mladih, njihovo razmišljanje, občutenje.

Poseben privilegij imamo tisti, ki mlade spremljamo v času, ko iščejo svoj prostor pod soncem. Vihravi čas odraščanja je pri vsakem posamezniku pomemben za njegovo nadaljnje življenje, še posebej v izrazito nemirni in zahtevni sodobnosti. Adolescenca je občutljivo obdobje iskanja identitete, raziskovanja odnosov in svojega mesta v tem svetu. Prav v mladosti se ustvarja kraljestvo notranje lepote, s katero se je lažje spopasti z brezdušnostjo, ki jo svet vse prepogosto pokaže. Za mlade je še kako pomembno odraščati v okolju, ki ga zaznamujejo mir, prijateljstvo, spoštovanje in bližina. V tem času se razvijata empatija in pozornost ter se postavljajo temeljni gradniki zavedanja o izrednem pomenu medsebojne pripadnosti in skupnosti, ki je vedno pisana mavrica različnosti.

Raznolikost je dejstvo, ki se ga ne da spremeniti, vsega se ne da poenotiti, čeprav si nekateri to želijo. Še sreča, saj prav raznolikost kultur, religij, značajev, usmerjenosti, nadarjenosti, mnenj ... daje čudovite možnosti medosebnega in družbenega oplajanja, rasti in osvobajanja. Še posebej mladi morate ohraniti brezmejnost misli, domišljijo, željo, da postanete svoj pravi JAZ. Čar življenja boste lahko doživeli le, če boste ostali polni sanj, polni zgodb o izjemnosti in barvitosti sveta. Sveta, kjer je »beseda vseveda« in lahko z njo vsak ustvarja svojo unikatno zgodbo. Vsak mora najti samega sebe, svoj ritem, svojo besedo.

Osebna izvirnost, unikatnost je tisto pravo, zeleno »zlato«, odličnost, ki jo mladi razvijete z nadgradnjo svojih sposobnosti oziroma nadarjenosti.

Želja po ukalupljanju, pretiranem poenotenju se mi je vedno zdela nesprejemljiva. Bolje je izstopiti iz povprečja, kakor se zliti v množici, izgubiti v monotonosti. Takšni ljudje so svojo izvirnostjo, tudi genialnostjo, običajno utirali nove poti, poskrbeli za napredek. Vaši učitelji in mentorji imajo enkratno priložnost, da raziščejo izvirne posebnosti vaših osebnosti in poklicanosti, tako močne kot šibke plati, ter vam pomagajo k razvoju in razcvetu.

Ponosna sem, da sem lahko na povabilo Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti med prvimi prebrala vaše prispevke, iz katerih sem razbrala širok pogled na svet in življenje, zrelo zaznavanje drugačnosti in zavedanje, kako dragocena je človeška raznolikost. Prepričali ste me, da upanje na boljšo vključenost drugačnosti ni nekje v daljavi, ampak se bo z vami gotovo uresničilo, ko boste vstopili v areno življenja. Navdušili ste me s svojo odprtostjo za sodelovanje, dopolnjevanje in lastno izpopolnjevanje. Dobri učitelji navdihujejo, a tudi učenci lahko navdihujete na različne načine, tokrat ste s svojimi besedili.

Iz vaših del diha spoznanje, da je današnja družba krivična, ni vsesplošno sprejemajoča, saj posameznik zlepa ni dovolj dober, uspešen, prave vere ... vsi ne morejo biti najboljši, prvi, ustrezni. Smo pač različni: eni mirni, drugi zelo živahni, eni nadarjeni za glasbo, drugi imajo radi športne dejavnosti, tretji ste zelo spretni z besedami. Nekateri smo samozavestni, zaupljivi, odprti in uživamo v družbi, drugi so bolj tihi in sramežljivi. In kje so še vse druge, bolj razdvajajoče razlike, ki lahko vodijo v nasprotja in nesprejemanje, če družba ni dovolj vključujoča!

V misli filozofa Gržana, da smo ljudje sposobni peti v harmoniji, četudi zvenimo večglasno, se razodeva svetla prihodnost človeštva, če se bo le zmoglo večglasje uskladiti na osebni, medosebni in družbeni ravni. Če smo odprti za drugačnost in pripravljeni spoznati nepoznano, se nam leto približa, nas uči in bogati.

Ljudje nam s svojo drugačnostjo širijo obzorja. Med seboj se razlikujejo tudi tisti, ki jih družijo genetska posebnost, 21. par kromosomov s tremi kromosomi. Kljub razlikam pa nas vendar mnogo stvari družijo. V življenju ni pomembno, kakšen si, ampak kdo si, da te imajo ljudje radi in te sprejemajo takšnega, kot si. Drugačnost je darilo vsakdana, ljubezen pa

tista točka, kjer smo si vsi podobni. Če se bomo imeli radi, bo naša družba boljša.

Vključenost otrok s posebnimi potrebami v družbo se pri nas počasi, res počasi izboljšuje. Tisti otroci, ki zaključijo osnovno šolo, se največkrat ne morejo vpisati na ustrezen program srednje šole, težave imajo tudi pri zaposlovanju. Ljudje s posebnimi potrebami bodo enakovredni del družbe takrat, ko ne bo več ovir, tako miselnih kot prostorskih. Ko jih ne bomo več opazili po njihovi drugačnosti, ampak po njihovih sposobnostih.

Ne morem si kaj, da ne bi tega poudarila, saj je moje življenjsko poslanstvo približati drugačnost, poskrbeti za enakovredno vključenost drugačnih v družbo. Vesela sem, da sem tokrat spoznala srčne predstavnike mladih, ki se razlikujete od drugih po žlahtnem daru za pisanje in želite, da bi naj vsak dan vsi vstali in delili s svetom svoj nasmeh. Potrjujete misel, da je mladina vedno boljša od sveta, v katerem odrašča. Zaradi vaše zrelosti pa si zaslužijo pohvalo tudi vaši učitelji, saj jim v izobraževalnem sistemu, ki je precej storilnostno naravnano, uspeva v manj konkurenčnih vrednotah, kot so sočutje, pravičnost, spoštljivost, odgovornost ...

Spremembe nastajajo počasi, toda majhni koraki skrivajo v sebi veliko modrost – z njimi shodimo, otoplimo odnose in preženemo zimo, vstopimo v pomlad, v 21. marec. To je mednarodni dan poezije, lutk in mednarodni dan Downovega sindroma, dan, ko se bomo spoznali v naročju besedne umetnosti, željni srečati drugačnost sodelujočih v natečaju.

Umetnost je univerzalna govornica, čarobnost življenja, čudežno zdravilo in pomemben dejavnik v razvoju vsakega človeka. Tudi osebe z motnjami v duševnem razvoju se odzivajo na umetnost enako kakor zdravi in veliko jih ima nepričakovane sposobnosti, ki jih je treba le odkriti in razviti njihove potenciale, pa naj bo to nadarjenost za ples, glasbo, likovno ustvarjanje ...

Kamorkoli ste v življenju namenjeni, povsod odprite oči in srce, predajte se ljubezni, raziskujte svet, bodite sočutni, prijazni, dobro uporabite svoje znanje, izkušnje. Želim vam, da v prihodnost ne boste le vstopali, ampak jo aktivno ustvarjali, kakor kažete že sedaj. Ustvarjati pomeni dvakrat živeti, sem nekoč prebrala, torej živite polnejše življenje od marsikoga. Obetate

– naj si izposodim Cankarjeve besede –, da bo slovenska beseda beseda praznika, petja in vriskanja. Zame ste s svojim pisanjem vsi zmagovalci, saj je bilo zelo težko izdvojiti pet najbolj izstopajočih tekstov, v katerih tankočutno odražate večplastno bogastvo vaših življenj, poseben odnos do ustvarjanja in uglašenost posameznikov s svetom.

Verjamem, da boste ustvarjali okolje, kjer se lahko ljudje izkažejo, kjer lahko vsak postane najboljši od najboljšega, kjer se lahko razvije unikatnost vsakogar. Okolje, v katerem bodo spodbujani participacija, vključitev in dostop do priložnosti, in to takšnih, ki bodo ljudi varno in uspešno prepeljale preko otroštva in mladostništva v svet odraslosti ter skozi celotno življenjsko obdobje.

Življenjski cilj vsakega posameznika je napredovati v dobrem. Želim vam, da radoživo ustvarjate, uživate v lepoti v sebi in okrog sebe, da dobro uporabite svoje sposobnosti, se veselite ljudi in dela. Varno bivate v svetlobi sožitja, se prešerno radostite in živite življenje, ki osrečuje.

Naj bo življenje vseh takšno, kot ste vi, res lepo, neponovljivo, enkratno!

Dr. Valerija Bužan, *specialistka klinične psihologije,*
direktorica Centra za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič

ŽIVA URANJEK

Živa Uranjek, 9. a

NAGRAJENA IZBRANA BESEDILA po abecednem redu

**TADEJA BREZAVŠČEK, 9. razred,
OŠ Kanal, mentorica Zvonka Cigoj**

JAZ

Kdo je ta Jaz?
Ne poznam tega Jaza,
a vem, da ima dva obraza.

En Jaz se v temi skriva,
drugi pa na soncu počiva,
s prijatelji se po parku sprehaja,
medtem ko prvi v knjižnico zahaja.

Strah ga je
in se sebe sramuje.

Drugi ne gleda na temno plat
in v srcih pušča svoj pečat.

Dva Jaza z mano živita,
a zame se ne zmenita,
vse, kar si želim jaz,
je postati moj pravi Jaz.

Ocena pesmi:

Kratka pesem je izredno izčiščena tako po svoji obliki kakor vsebini. Načenja večno in perečo dilemo o tem, kdaj je človekov Jaz avtentičen, njemu lasten, in kdaj je lažen, zgolj prilagojen družbenim zahtevam. Ta bivanjska zagata pa nikakor ni značilna le za mlade ljudi, ampak nas spremlja vse življenje. Intimistična izpoved o dvojnosti Jaza, ki se obenem skriva v temi in sonči na planem, zato premišljeno nagovarja tudi univerzalno hrepenenje, postati svoj pravi Jaz in uresničiti svojo unikatnost. Pesem dobro ponazarja zlato pravilo, da so najboljše stvari praviloma izrečene in izpovedane na preprost način, ki pa ga je najtežje ubesediti.

mag. Suzana Tratnik

Špela Žičkar, 7. b

**MAŠA MELINC, 8. razred,
OŠ Zadobrova, mentor Robert Povirk**

VSAK ČLOVEK JE UNIKAT

Vsak človek je na neki način drugačen od drugih ljudi. Včasih si to kar težko predstavljamo, saj nas je več kot sedem milijard. To pomeni sedem milijard različnih ljudi. Tudi enojajčni dvojčki, ki so po zunanosti identični, se razlikujejo vsaj po razmišljanju.

Vsi, ki nimamo dvojčka, smo na prvi pogled različni le po zunanosti. Imamo različno barvo kože, različno dolge lase, drugačno barvo oči in postavo. Če pa bolj pomislimo, lahko opazimo še nekatere razlike. Govorimo različne jezike, imamo različne značaje, različna politična in verska prepričanja. Vsak človek ima drugačen pogled na svet. To na nekaterih področjih upoštevamo, drugod pa poskušamo prezreti.

Veliko težav pri tem vidim v šoli in v šolskem sistemu. Ta sistem se je razvil še v času, ko so ljudje delali v tovarnah, v katerih so morali znati natančno slediti navodilom. Tako so tudi že v osnovni šoli učitelji vzgajali otroke na način, da so si bili po vedenju čim bolj podobni. Vsi so morali delati enako. Celo takšno naravno razliko, kot je upoštevanje prevladujoče roke pri pisanju, so poskušali v šolah zatreti, kaj šele, da bi kdo lahko izrazil svoje mnenje oziroma svoj pogled na neko stvar.

Seveda danes položaj v šolah ni več tako skrajšen. Veliko razlik je dopustnih, nekatere pa se še vedno premalo upošteva. Pri tem mislim na naslednje primere: koliko časa potrebuje učenec, da se nauči pol strani dolgo pesem; kako hitro lahko dojame potenciranje števil ali kakšen je njegov pogled na nek zgodovinski dogodek. Takšne razlike med učenci se izraziteje pokažejo v višjih razredih. Zato so verjetno uvedene manjše učne skupine, v katerih naj bi bilo manj učencev, da bi lahko glede na njihove sposobnosti učitelj lažje delal z njimi. Še nedavno se je manjšim učnim skupinam reklo nivojski pouk, a se je ime najverjetneje spremenilo zato, da tisti učenci, ki so bili v nižjem nivoju, niso bili žalostni. Tudi pri tem pouku je prihajalo do velikih razlik. Učitelji so učencem v nižjih nivojih, ki so dobivali odlične in prav dobre ocene, dajali povratno informacijo, da so se dobro naučili snov, za katero so bili ocenjeni. Niso pa jim povedali,

kakšno znanje so usvojili glede na njihove sošolce v višjih nivojih. Tako je imel lahko en otrok oceno odlično ali prav dobro, a je imel manj znanja kot učenec, ki je imel v višjem nivoju oceno dobro.

Vsi govorijo, da moramo različne ljudi enako sprejeti. V razredu, kjer je veliko različnih učencev, ki nimajo skupnih interesov in si niso niti v eni stvari podobni, je težko shajati. Spoprijateljijo se največ trije sošolci in se nočejo družiti z drugimi. Vedo, da bodo zaradi različnih prepričanj, ki jih nekateri še ne znajo normalno sprejeti, nastali samo problemi. V našem razredu so se prve razlike med učenci pokazale že v drugem razredu. Te razlike nas razdvajajo in se od takrat naprej samo še poglobljajo. Naš razred nikoli ni bil in žal nikoli ne bo enoten. Verjamem, da bi lahko razlike med učenci zmanjšali že s tem, če bi šolska svetovalna služba pri vpisu otrok v prvi razred več pozornosti namenila otrokovim interesom. Tako bi bili v vsakem razredu učenci, ki bi bili še vedno med sabo različni, imeli pa bi vsaj malo bolj podobne interese.

Čeprav nekje razlike potiskamo malo na stran, je prav, da jih drugje spodbujamo. Svet znanosti, kakršnega poznamo danes, ko se vsak dan odkrivajo nove in uporabne reči, ne bi bil mogoč, če bi imeli samo eno mnenje oziroma samo en pogled na stvari in ne bi mogli nanje gledati tudi z drugega zornega kota. Zaradi razlik med ljudmi lahko nekateri opazijo napako, ki je ostali ne bi, ali pa prednost, ki bi drugače ostala skrita. Zato tudi znanost hitreje napreduje. Včasih je bil napredek počasnejši verjetno prav zato, ker je v družbi uveljavljena oseba nekaj trdila in to je med ljudmi držalo kot pribito. Nihče si ni upal nasprotovati prepričanju nekega velikega znanstvenika, čeprav se je ta lahko zmotil. Ljudje pa si tudi niso drznili nasprotovati cerkvi, ki je dolgo časa verjela v napačna znanstvena dejstva. Tak primer je bilo njeno stališče, da je Zemlja ravna. Kasneje se je to mišljenje spremenilo. Od humanizma naprej so bili ljudje tudi že bolj pripravljeni sprejemati različna mnenja.

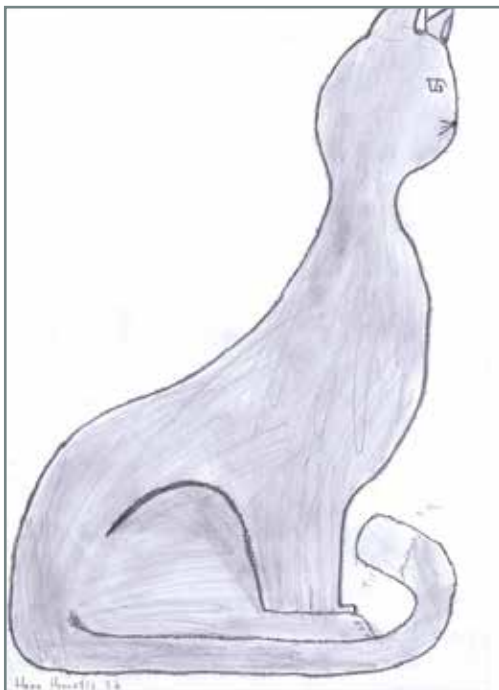
Tako kot pri znanosti so razlike nujne tudi v politiki. Za demokracijo je potrebno, da imajo ljudje različna mnenja, da lahko med njimi izbirajo. Razvoja tako ne zaustavljajo ideje enega samega človeka, ampak ga poganjajo razmišljanje in sposobnosti več ljudi z različnimi idejami.

Več kot je na svetu idej, hitreje in lažje se svet vrti. Ko pogledamo jato lastovk, se nam zdijo vse enake, a je med njimi ravno toliko razlik kot med nami. Tako kot lastovke smo si tudi ljudje še vedno zelo podobni, a te majhne razlike med nami nas delajo drugačne in unikatne. Razlike so manjše, kot si mislimo, a imajo še vedno velik vpliv na naše vsakdanje življenje.

Ocena proze:

Besedilo poudarja neverjetno raznolikost vseh sedem milijard ljudi, ki pomeni tudi pestrost in izjemno bogastvo, če bi ju le zmogli dopustiti in živeti. Avtorica pronicljivo ugotavlja, da sistemi, tako šolski kot širši kapitalistični, z monotonim delom in učenjem silijo ljudi prej k medsebojni podobnosti kot k razvijanju unikatnosti in raznolikosti, ki sta tudi nujna podlaga za demokracijo. Splošna slika sveta se v besedilu smiselno zoži na jasen primer razredne skupnosti, kjer je težko shajati z razlikami, če ni neke podobnosti v interesih učencev in učenk. Tudi ta prispevek odlikuje angažirano in analitično razmišljanje, ki je po svoji neposrednosti značilnejše za esejistiko kot za prozo.

mag. Suzana Tratnik

Hana Hrovatič, 8. b

**MARTIN STEBLOVNIK, 8. razred,
III. OŠ Celje, mentorica Zarja Lednik**

KDO SMO IN KAM GREMO?

Ljudje smo se razvili iz istega prednika. Vsi smo predstavniki vrste homo sapiens sapiens. Vsi smo živali. A zakaj se ne počutimo kot živali? Zakaj slepo ne sledimo nagonom? Kako smo lahko tako dominantni? Imamo nekaj več. Nekaj, česar živali nimajo. Razvili smo čustva. Lahko smo veseli, žalostni, jezni. Imamo tudi precej sposobnejše možgane kot živali. Tako vsaj mislimo ... Ampak zakaj bi najpametnejša živalska vrsta pobijala, iztrebljala in krčila življenjski prostor drugim enako pomembnim vrstam? Zakaj omalovažujemo druge živali, ki so prav tako, ali pa še bolj, fantastične, kot smo mi? Nad tem bi se bilo potrebno zamisliti. Imamo enkratno um, ki pa ga, namesto za ohranjanje čudes in boljše življenje vseh, izrabljamo za to, kako se bomo izognili zakonom in najbolj izkoristili naravno okolje. Kaj pa, če bi to počela kakšna druga živalska vrsta? Predstavljajte si, da bi to, kar počnemo mi, ljudje, počeli, na primer, delfini (ki so zelo inteligentne živali, če smem pripomniti). In kaj, če so živali sposobne razmišljati? Gotovo si mislijo, kako zelo zaostala bitja smo ljudje.

Ljudje nismo zgolj škodljivi za naravo. Škodljivi smo lahko tudi drug drugemu. Pozabljamo, da nas je narava ustvarila enake in da je razlika le v tem, kje se rodimo. Mi se ji lahko zahvalimo, da živimo v Sloveniji, kdo drug pa jo lahko mirne volje preklinja. Nimajo vsi ljudje te sreče, da imajo vsak dan hrano na mizi, da imajo dostop do vode in občutek varnosti. Ne morejo vsi uživati v življenju. Vsaj ne tam, kjer živijo. V vojnah umira na tisoče ljudi. Podnebne spremembe povzročajo vse pogostejše suše in kmetje ostajajo brez pridelka. Ni čudno, da ljudje od drugod, begunci, prihajajo k nam. Mi imamo več hrane in vode, kot ju porabimo. Pri nas vlada mir. Ampak mi smo egoisti. In strahopetci. V času, ko bi morali graditi mostove, postavljamo ograje, zidove in bodečo žico na naše meje, samo da obupani ljudje ne bi mogli priti k nam. Zakaj? Ne vem. Ljudje, ki prihajajo k nam s številnih vojnih področij in iz skrajno obubožanih držav, so v stiski. Brez vsega. Samo upanje na boljše življenje, predvsem za njihove otroke, jih žene naprej. Mi pa jim obračamo hrbet. Nas je strah drugačnosti? Po vsem tem, kar so nam govorili v šoli, češ da nas

drugačnost dela unikatne? Stavim, da bi nas tisti, ki zdaj bežijo k nam, če bi bila vojna pri nas in ne tam, sprejeli topleje, kot smo jih mi.

Vseeno pa se sprašujem, zakaj ti ljudje sploh bežijo. Gotovo jim ni užitek zapustiti svoje domovine in se podati v neznano. Ampak če ne bi odšli, bi najbrž umrli od lakote ali bili ubiti v vojni. Zakaj sploh prihaja do vojn? Zaradi denarja. Korporacije služijo milijarde dolarjev s prodajo orožja, medtem ko civilisti umirajo. Toda suše, zaradi katerih ljudje stradajo, so naravne, ali ne? No, o tem nimamo povsem zanesljivih dokazov, ampak zelo verjetno je, da niso. Promet z modernimi prevoznimi sredstvi in velik del življenja, kot ga poznamo danes, sta odvisna od fosilnih goriv. Izpusti, ki nastanejo po kurjenju teh goriv, pa povzročajo podnebne spremembe, zaradi katerih nastajajo suše. Mi pa, namesto da bi vlagali v obnovljive vire energije, izbiramo fosilna goriva samo zato, ker so cenejša. Torej smo delno tudi sami krivi za svojo usodo.

Ugotavljam, da so nekateri vodilni ljudje svetovne (in naše) politike zelo neodgovorni. Govorijo, kako nas drugačnost dela posebne in kako moramo spoštovati drugačnost, toda ko je dejansko potrebno pomagati komu, ki je drugačen, hitro stisnejo rep med noge. Seveda, lažje je biti proti drugačnim, težje pa se je izpostaviti in pomagati. In na žalost je takih, ki so proti drugačnostim, vedno več.

Zelo sem srečen, ker imam možnost potovati in odkrivati svet; in več kot sem potoval, bolj sem ugotavljal, kako čudoviti so vsi narodi. Čisto vsi. Niti eden ni vreden manj kot kateri drugi. Vsak izmed njih ima svojo kulturo in jezik. In namesto da se njihovih navad bojimo, jih moramo dojemati kot nekaj zanimivega. Kot izkušnjo. Ker je povsem mogoče, da česa takega ne bomo doživeli nikoli več.

Sploh pa to, od kod smo, ne pomeni, kam gremo. In brez pomena si je ustvarjati predsodke o ljudeh glede na njihovo vero, raso, narodnost, spolno usmerjenost ... Vsak sam piše svojo zgodbo in nikoli ne bomo izvedeli, kdo je človek v resnici, če bomo prebrali samo prvih nekaj stavkov.

Vendar ljudje radi sodimo knjige po platnici (in tudi nekaj resnice je na tem ...). Ljudje iz revnih in zaostalih dežel na vseh koncih sveta so bili

dolga desetletja izkoriščani, tako od Evropejcev kot drugih bogatih držav sveta. Zato so njihove države danes slabše razvite kot evropske. Kolonialni gospodarji so na račun tujih bogastev bogateli, dežele, od koder so prišla ta bogastva, pa vse bolj obubožane, kar se občuti še danes. Revni ljudje po svetu so vse revnejši, bogataši pa vse bogatejši. Polovica svetovnega premoženja naj bi bila v rokah enega odstotka najbogatejših Zemljanov. Grozljivo. Ti bogataši pa se izmikajo plačevanju davkov, iz katerih bi lahko zgradili javne šole, bolnišnice in druge ustanove, ki bi bile dostopna vsem. Res ostudno.

Med revnejšim slojem prebivalstva pa se za preživetje vse pogosteje pojavlja kriminal v nešteti oblikah. Ne mislim, da je to prav, vendar pa je pri revežih to pogosto edini izhod: živijo v revnih, nemogočih razmerah, ne hodijo v šolo, niso izobraženi.

Ne rečem, da noben reven temnopolti musliman, ki se je priselil kam v evropske države, ni slab človek. Toda slabi ljudje so lahko tudi bogati svetlopolti kristjani, ki živijo tu že od nekdaj.

Ljudje smo najbolj razvita bitja, ali pa bomo napaka narave ali njen vrhunski dosežek, pa se bomo morali odločiti sami.

Ocena proze:

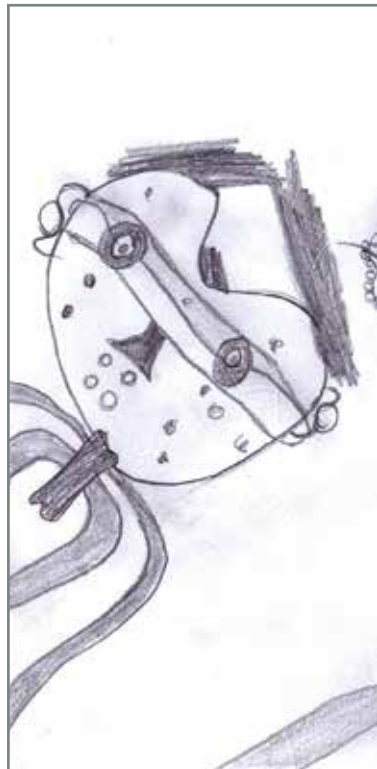
V sestavku prednjači kritičen pogled na vrsto homo sapiens, ki svoj razviti um izrablja za to, da škodi; brezobzirno izkorišča živali in naravno okolje, ljudje pa niso nič manj škodljivi tudi drug drugemu. Avtor besedila se zgolj na dveh straneh dotakne bistvenih problemov človeštva, tako nestrpnosti, vojn, pogoltnosti, kolonialnega izkoriščanja kakor tudi aktualnega nesprejemanja drugačnih ljudi ter postavljanja fizičnih meja pred begunci tudi v Sloveniji. Angažirano besedilo se z aktualnimi dilemami in prevpraševanjem, ali bomo ljudje kot najbolj razvita bitja postali napaka ali vrhunski dosežek, približuje bolj esejistični kot prozni obliki.

mag. Suzana Tratnik

**JON ŽNIDARČIČ, 9. razred,
OŠ Šempeter v Savinjski dolini, mentorica Valentina Toman
Čremožnik**

UNIKATNA IDENTITETA

NIHČE ni enak,
ne jaz ne ti,
zato je poseben, čisto vsak.
Vsak človek identiteto ima,
včasih je uporabljati ne zna,
večinoma zato, ker nam grozijo,
da je izražati ne smemo.
Vsakomur nekaj leži
in mu nekaj stvari
sploh ne diši.
To skozi čas tudi ugotovimo,
saj nihče izmed nas ni vsestran,
ampak je tako le lahko največji teleban.
Meje naše unikatnosti
so meje našega neba in jezika
ter posledično sebe samega.
Z besedo izraziti se da veliko,
zahteva samo trud ter domišljijo (pre)veliko.
Za mladega človeka je pomembno
ohranjati misli brez meja,
domišljija naša je vendarle čar sveta.
Ključno je, da se razvije vsak
po svoji poti
in postane čisto pravi unikat.

Ocena pesmi:

Pesem poudarja, da je nujni pogoj za razvoj individualne posebnost in unikatnosti identitete ta, da jo sploh smemo svobodno izražati. Če je to človeku onemogočeno z grožnjami, se ne bo naučil izražati ne samega sebe in ne svoje unikatnosti, ampak si bo prej napačno predstavljal, da ta pomeni neomejeno vsestranskost. Z miselnimi prebliski, da so meje naše unikatnosti tudi meje našega neba in jezika ter da je za mladega človeka najpomembnejše

ohraniti brezmejnost prav v domišljiji, v razvezane verze kane tudi nekaj filozofije, ki ravno prav zmehta nezgrešljivo didaktičnost pesmi in ji vdihne še več poetičnosti.

mag. Suzana Tratnik

Tilen Zupanc, 9. b

EVA ŽUNKOVIČ, 8. razred
OŠ Kidričevo, mentorica Sonja Lenarčič

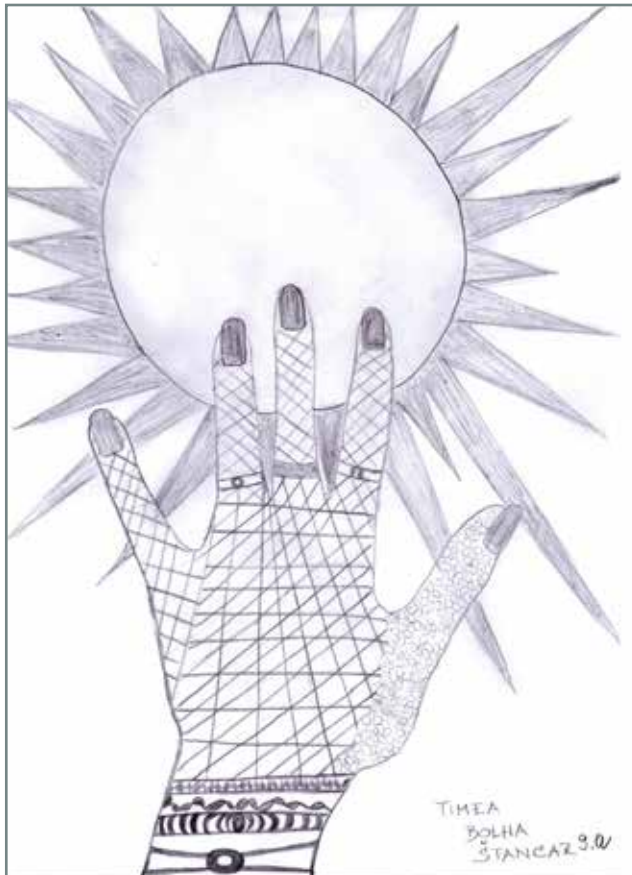
VSAK ČLOVEK JE UNIKAT

Vsak človek je unikat,
nihče ni nikomur enak.
Problem sveta je,
da ne sprejemamo drugačnih,
ljudi drugih ver, ras, suhih, debelih, lačnih ...
Diskriminacija, razizem, predsodki ...
Vse to je del našega sveta,
ki pravičnega življenja za vse ne pozna.
Ne spoštujemo drugačnih,
jih zaničujemo,
se jim posmehujemo.
Kaj ko bi se znebili predsodkov?
Pomagali bi si,
bili enakovredni.
Nikogar ne bi zaničevali,
drug drugega bi spoštovali.
Nihče ni nikomur enak.
Imamo drugačna mišljenja,
vse to povzroča spore in trenja,
ker ne sprejemamo tistih,
ki se razlikujejo od nas,
so drugih ver in ras.
Unikat je človek vsak,
saj na svetu ni nikogar,
ki bi bil komu enak.
Vsak zgleda drugače,
misli drugače,
je druge vere, rase.
Zato spoštujmo se takšne, kot smo,
saj življenje lepše postalo bo.

Ocena pesmi:

Pesem izhaja iz povsem očitnega dejstva, da obstoj mnogih unikatov zahteva sobivanje in medsebojno spoštovanje zelo različnih ljudi. Ljudje pa smo lahko unikati le v ozračju strpnosti in pravičnega življenja za vse. Rimani verzi se tako zložijo v lirično budnico, ki zelo dobro ubesedi, kaj je tisto, kar onemogoča ljudem, da bi postali unikati: predsodki do vseh drugačnih. Vsi preveč izhajamo iz sebe in vidimo drugačnost le v tistih, ki niso naše vere, mišljenja, videza, rase ... Unikati pa so lahko le različni med seboj, to pač ne morejo biti v istosti. Sicer idealistično naravnana pesem je izpisana na podlagi vsem dobro vidnih dejstev, za katere velik del človeštva žal ostaja slep.

mag. Suzana Tratnik

Timea Bolha Štancar, 9. a

DRUGA IZBRANA BESEDILA po abecednem redu

KATARINA LUCIJA CVIKL, 9. razred,
OŠ Franca Rozmana-Staneta Maribor, mentorica Mihaela Dorner

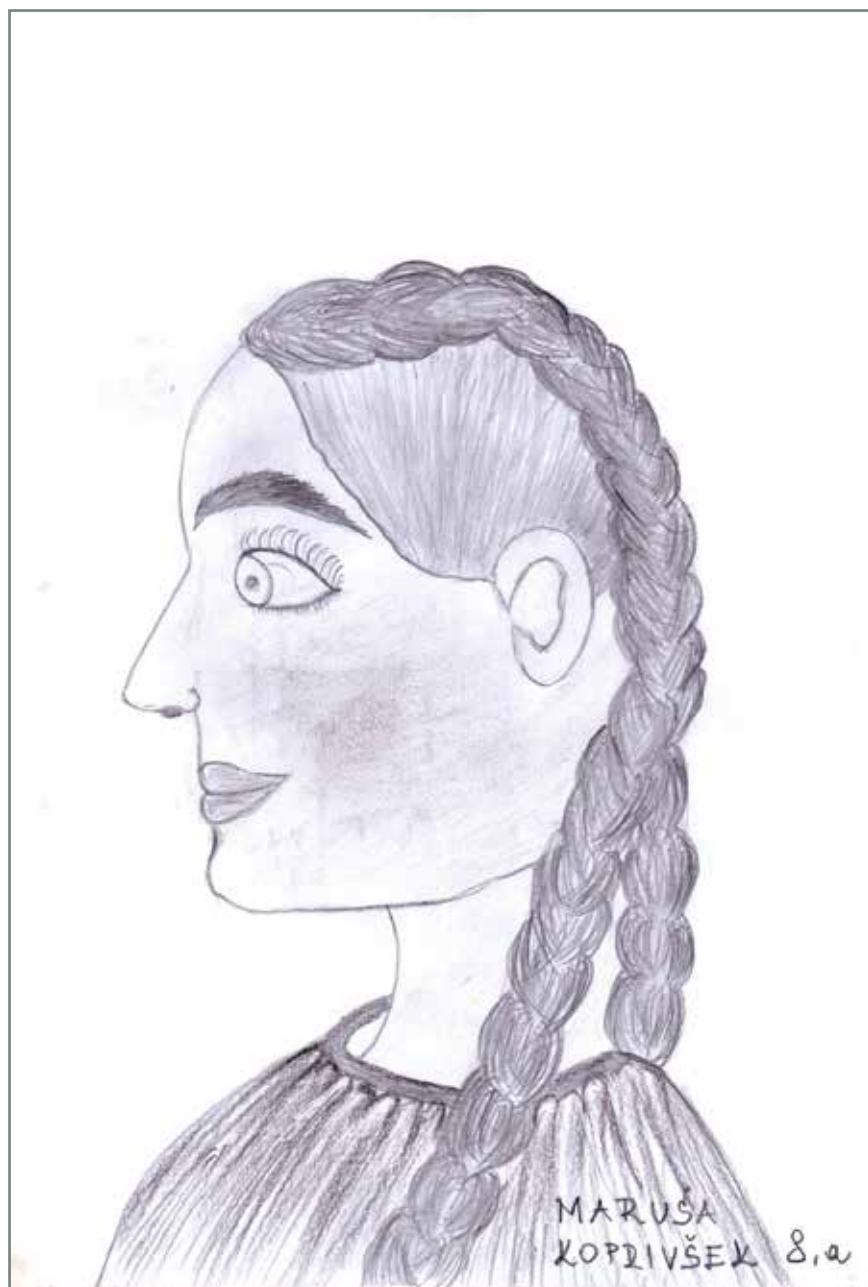
PERSPEKTIVA

Zlahka bi lahko rekla, da sem najbolj resna učenka v razredu. Veliko ljudi mi je že reklo, da sem za svoja leta preresna. To se je spremenilo, ko smo dobili novo sošolko. Imela sem resne predsodke o njej, ampak kdo jih ne bi imel. Nosila je raztrgane hlače, majica ji ni segala niti do popka, lase je imela spletene v široko kito, iz katere so se ji videli vijolični, roza in modri prameni. Za moj okus in njeno starost je bila preveč naličena. Nosila je široko kapo, ki ni pokrivala niti polovice glave.

Čeprav prvi dan tega še nisem vedela, se je moje življenje za zmeraj spremenilo. Sedela je zraven mene pri uvodnem govoru, kmalu potem se je privadila popularnim puncam v razredu.

Minilo je že nekaj tednov in stereotip, ki sem ji ga določila tisti prvi dan, se ji je kar dobro prijel. Zamujala je k pouku, hodila na zabave, se družila s starejšimi in po vrhu vsega je imela odlične ocene. Po pravici povem, da sem ji malo zavidala, ker sem vedela, da jaz nikoli ne bi tako sproščena, privajena mogla imeti tako dobrih ocen.

Bil je že oktober, mrzlo je bilo zunaj. Pred šolo sem čakala, da oče pride pome, ko je Alex prisedla na klopco. Nekaj časa je bilo tiho, potem pa me je vprašala: »Zakaj sediš sama pri kosilu?« Dih mi je zastal, nisem vedela, kaj odgovoriti. Vstala sem in odšla peš proti smeri, iz katere bi prišel oče. Vprašanje, ki mi ga je zastavila, me je pretreslo do kosti. Še dolgo sem mislila o tem. V procesu učenja in v želji imeti popolne ocene se nisem zavedala, da sploh nimam prijateljic ali kakršne koli družbe. Mislim, da mi to sploh ni bilo pomembno. Spomnila sem se, ko me je prejšnje poletje babica vprašala, kaj delajo moje prijateljice, in ji nisem znala odgovoriti. Naslednji dan v šoli je Aleksandra prišla do mene in rekla: »Ne bi te smela vprašati tega včeraj.« Odgovorila sem ji, da je že v redu. Malo je bila tiho, potem pa me je vprašala, če bi šla z njo na zabavo. Za trenutek

Maruša Koprivšek, 8. a

sem bila šokirana, potem pa sem se spomnila na svoje socialno stanje in hitro odgovorila z da. Zavedala sem se, da mi bo žal, a tedaj je bilo že prepozno. Povedala mi je, naj po pouku pridem k njej, saj sklepa, da nimam kaj obleči. Malo me je bilo sram, saj sem vedela, da ima prav.

Njena soba je bila pospravljena, stene so bile vijoličaste barve, imela je belo mizo in belo pohištvo. Odprla je omaro in začela izbirati obleke, primerne za dogodek. Izbrala je vijolično obleko s čipkami, naredila mi je še kodre in me naličila. Nisem ji povedala, da je to prvič, da sem naličena. Tako sva šli ob devetih zvečer peš od njene hiše do zabave. Bila je v vili v stran od mesta. Ko sva prišli, je bilo tam že veliko ljudi, glasba je bila glasna, da mi je odbijalo v prsnem košu. Po sobi so tekale luči različnih barv in kar hitro se mi je začelo vrteti. Takrat me je Aleksandra prijela za roko in me povlekla v zabavo. Ustavili sva se pri skupini ljudi, ki so skakali gor in dol in imeli roke v zraku. Alex nas je predstavila: »To so moji prijatelji: Grega, Vid in Tadej.« Eden od njih me je prijel za roko in mi ponudil pijačo. Plastičen kozarec sem prinesla k obrazu in povohala, zaudarjal je po alkoholu. Vprašala sem, če so sploh dovolj stari, da bi pili alkohol. Alex je stopila bliže in mi šepnila, naj se sprostim. Pomislila sem, da če to naredim samo tokrat, samo enkrat, da ne bo tako hudo. Na hitro sem spraznila kozarec in v trenutku začutila pekoč občutek v grlu, kmalu za tem mi je postalo blazno vroče, začela sem plesati. Spomnim se, da sem po tistem še kar nekaj spila. Zjutraj sem se zbudila pri Aleksandri na postelji, ona je bila na kavču. Prva stvar, na katero sem pomislila, je bila, koliko je ura, in potem, kateri dan je. Čutila sem olajšanje, ko sem se spomnila, da je sobota. Ampak je to hitro izginilo, začelo se mi je vrteti in postalo mi je slabo. Stekla sem na stranišče in objela školjko. Takrat se je Alex zbudila in prišla pogledat, kaj se dogaja. Prisedla je na tla zraven mene. Tam sva se še dolgo pogovarjali. Odšla sem domov okoli osmih zvečer.

Od takrat naprej imam drugačen pogled na življenje. Nisem popolnoma prepričana zakaj, ampak imam. Zdaj imam še vedno super ocene, a se znam zraven tudi zabavati. Na svoj način.

**MAJA ERJAVEC, 9. razred,
OŠ Boštanj, mentorica Silvestra Kotar**

VSAK ČLOVEK JE UNIKAT

V današnjem svetu nas marsikje učijo pravil, norm, nas skušajo »stlačiti« v določene okvirje, a se pri tem ne ozirajo na škodo, ki jo s tem lahko povzročajo. Ali če zgodbo obrnemo – kako zelo mora trpeti nekdo, ki ni sprejet samo zato, ker je drugačen. Toda, ali ni ravno v teh posebnostih tisti pravi čar našega človeštva? Konec koncev je vsakdo nekaj edinstvenega, nenadomestljivega, in kar je najpomembnejše – vsak človek je za nekoga neprecenljivo dragocen.

Imam bratranca z Downovim sindromom. Recimo, da mu je ime Ivan. Že od kar ga poznam, je drugačen od nas. Ampak zakaj ga jemljemo drugače kot druge, če je pa tudi on človek kot vsi mi? Najbrž zato, ker je na zunaj drugačen od nas, od znotraj pa je človek z velikim srcem in čustvi kot le malo ljudi.

Spominjam se dne, ko smo šli z družino k njim na obisk. Tam so bili še drugi povabljeni in otroci smo se kaj hitro odločili, da se družimo ob igri kart. Zraven je bil seveda tudi Ivan, ki je navdušeno sodeloval po svojih močeh. Ker pa je kmalu izgubil, ga je eden izmed otrok začel zasmehovati in grobo zaničevati. Bratranec je dokaj ranljiva duša, zato je odšel v drugo sobo, mi pa smo ravnodušno nadaljevali z igro. Že takrat sem se počutila krivo, ker mu nisem stopila v bran. Tistemu neobzirnežu bi morala z besedami primazati klofuto! A nisem imela poguma se izpostaviti in tvegati lastne nesprietosti. Priznam, bila sem šibka.

Po nekaj preigranih nizih kart smo se vseeno odločili preveriti, kako je z bratrancem. Ves žalosten in vidno osamljen je sedel na tleh ter se igral s kockami. Povabili smo ga nazaj, on pa je le dvignil glavo, nas brez odgovora otožno pogledal in nadaljeval s svojo igro. V tistem trenutku sem spoznala, kako neverjetno srečen je bil prej, ker je bil del naše »normalne« družbe, in kako zlomljen je sedaj, ko je bil še enkrat deležen linča. A še vedno nisem zmogla moči in se kot v znak podpore usesti zraven njega. Nihče od nas ni vztrajal, odšli smo gledat televizijo.

Ana Gražl, 9. b

Kmalu smo se s starši odpravili domov. Celo pot sem razmišljala o dogodku in še danes me »grize«. Nikakor ne morem pozabiti njegovega obupanega pogleda, češ nikoli ne bom del vas.

Navkljub vsemu nas Ivan vselej, ko pridemo k njim na obisk, pričaka s širokim nasmehom, toplim objemom, ker je preprosto človek velikega srca. Zato mislim, da bi morali javnost ozaveščati o unikatnosti vseh ljudi,

tudi takšnih, kot je Ivan, saj niso zaradi enega kromosoma več, ki jih dela drugačne, v resnici nič manj vredni. Kaj pa če so prav zato celo boljši – bolj domiselni, zavedajoč neke višje ravni, ki pa je nam neznanka?

Večkrat se vprašam, kako se bratranec počuti znotraj svojega telesa. Zelo zanimivo mi je njegovo obnašanje, ko je sam – tako mirno, tiho, prijazno, da se ti zasmili že, ko ga pogledaš, a še sam ne veš zakaj. Ampak je srečen na svoj način. Spoštuje svet in ljudi na način, ki ga lahko pozna le takšna oseba, kot je on. Skoraj neverjetno je razumeti, kakšna čustva ima do ljudi. Četudi jih veliko gleda nanj drugače, si želim, da bi ga ljudje sprejeli takšnega, kot je, in ga jemali kot čutečega človeka. Nekoč sem namreč prebrala, da je »vsak človek zase svet – čuden, svetel in lep«, torej je vsak posameznik svet v malem, kombinacija slabih in dobrih lastnosti. Zavedam se, da ljudi, ki so že na zunaj drugačni, hitreje dojemamo kot posebne, ampak treba je poseči v srce (svoje in njegovo), saj se najlepše skriva ravno tam. Videz nas nikoli ne definira! Nas

ne sme! Različnost pa je tista, ki izpopolnjuje naša življenja, ker le v slogi, sodelovanju, sprejemanju drug drugega zmoremo največ. Kot jin in jang – v združitvi je resnična moč.

Vsak človek, ki se rodi, je torej nepopisan list, življenje pa nato nanj piše zgodbe. Kakšne je v marsičem odvisno od nas samih. Mnogim pa že vnaprej lepimo stigme in jim tako ne damo možnosti, priložnosti. To pa ni prav! Vsi smo posebni, unikatni, a v samem bistvu izjemno podobni.

**PATRICIJA GERM, 9. razred,
OŠ Stična, PŠ Višnja Gora, mentorica Petra Rus Mušič**

VSAK ČLOVEK JE UNIKAT

Naslov *Vsak človek je unikat* je zanimiva tema za razmišljanje. Ko globoko premisliš, se ti pojavijo vprašanja v glavi, kaj smo, kdo smo, kako humani smo in kako humani so drugi do nas. Predvsem pa si moramo najprej sami odgovoriti, se poglobiti vase, ali smo res poštene ali se nam lahko zaupa ali najprej pometemo pred svojim pragom in nato še pri drugih.

Vedeti moramo, da smo si vsi drugačni. Lahko po izgledu ali pa po karakterju, mišljenju. Nemaleokrat se zgodi, da slišimo za nasilje v naši okolici, lahko pa smo tudi priče temu. To se je zagotovo zgodilo že kakšnemu izmed nas. Seveda takšna izkušnja naredi ljudi močnejše in jih spremeni v boljše osebe, hkrati pa jim nasilni dogodek za vedno obleži v srcu. Strinjam se s pregovorom, ki pravi: Ne naredi drugemu tistega, česar si sam ne želiš, da drugi naredijo tebi. To pomeni, da moramo biti vsi strpni do drugih in tako lahko pričakujemo, da bodo tudi oni do nas. Osebnost ne maram hinavščine, zahrbtnih ljudi, ki znajo samo opravljati. Ti ljudje so zame najslabši ljudje. Ne smemo pa tudi pozabiti, da ko smo v družbi nekoga drugega, smo vedno slabši ljudje, kot smo v resnici. Ni pomembno, kakšni smo navzven, pomembno je, kakšni smo navznoter. Na svetu je veliko ljudi in vsi smo si različni. Bilo bi odlično, če bi se vsi razumeli. A to se na žalost ne da. Vsakemu od nas kdo ni všeč, pomembno pa je, da smo kljub temu strpni do te osebe in se ne oziramo na njo s svojimi čustvi. Pustimo jo pri miru in se raje ukvarjamo s svojimi zadevami. Tukaj pa lahko nastane tudi problem, saj se lahko vedno spotaknemo ob njo in se lahko začnemo norčevati iz nje. Seveda, miru na svetu ne moremo pričarati, lahko pa komu polepšamo dan ...

V času praznikov, ko vsi pričakujemo darila, pomislimo tudi na revne, brezdomce ... Ti ljudje so kljub svoji nesreči preprosti, miroljubni, veseli majhnih stvari. Po navadi si ti ljudje želijo samo ljubezni, miru, sočutnosti ... To lahko storimo drug drugemu, vendar svetovnega miru ne moremo priklicati.

Zakaj? Ker države nikoli niso vse enotne, ker se vedno najdejo izjeme. Če bi se mi spraševali, kako bi bilo brez vojn, bi to še dolgo premišljevali. Menim, da je vsaka vojna kruta, nepoštena, ampak se po njej bolje živi, saj gredo ljudje ponovno od začetka, se pogovorijo in rešijo spor. Vendar pa ni vedno tako, nekatere vojne so brezupno krute in terjajo mnogo življenj, da se voditeljem uresničijo želje, konec pa je šele takrat, ko je večina mrtvih. V tem času slišimo veliko o beguncih. Kljub temu da jih nekateri ne marajo, bi morali biti strpni do njih, saj nikoli ne vemo, kdaj bomo mi na pragu tega.

Za konec pa bi še omenila, da je nepomembno, kdo si, od kod si ... Vsi vedo, da imaš nek talent, ki si ga že ali pa ga boš še našel in lahko tudi pokazal. Velikokrat so bile izpostavljene tudi rasne razlike ali pa na katero šolo si hodil, vedeti pa moramo to, da eden brez drugega ne moremo biti. Bilo bi lepo, da bi si drug drugemu izkazali spoštovanje in za vsako lepo besedo, dejanje, znanje ... rekli HVALA.

ANA GRAJŽL, 9. razred,
OŠ Frana Roša, Celje; mentorica Blanka Skočir

BESEDE

Nekateri govorijo preveč. Nekateri govorijo – preveč – o sebi. Drugi govorijo le o drugih. Potem nekateri o stvareh, ki so jim pomembne, drugi pa le o krivicah in kako polno jih je življenje.

Je življenje res tako nizko ocenjeno, da govorijo vse povprek po nepotrebem? Zato so tu še redki posamezniki, ki se jim zdi smiselno, da ne povejo nič. Ker vedo in prepoznajo vse polno praznih besed, ki se izrekajo, da bi se zapolnila praznina, ki bi sicer zazijala brez govoričenja o ničemer.

»Torej, no, poslušaj ...,« je govorila in govorila ..., »in potem, veš ...« še vedno govorila ... Kimam. Kimam. Se nasmehnem. Gledam proč. Strmim vanjo. Kimam. Še vedno kimam. Še vedno govori.

Vse bi rada povedala svoji prijateljici, ki kima, kima, se nasmehne in kima ... In je v svojem svetu. Ena in druga. In ni korektna.

»Ali boš sploh kdaj spregovorila?« (Kako neumno vprašanje!?) »Ah,« zavzdihne in spet je v prvem planu ona, ko pravi: »Ob živce me spravljaš, veš to?« Vem, ja.

Čaka na besede, kar koli ... opazuje ustnice, ki bi se morale ganiti ... pa sledi tišina, doooooolga tišina ...

Hodili sva po pločniku, po hribu navzdol. Spet kimam in v duhu nosim, kar je nekaj kot globoka pripadnost in hvaležnost za prijateljstvo. A kako se to pove? Brez besed se bo zdelo, da to ni prijateljstvo. Kmalu bo obupala, jaz pa jo potrebujem ...

Klic. Po kratkem pogovoru je zaprla telefon in se nasmehnila. »Počakaj, takoj se vrnem.« Še preden sem uspela seči po njeni roki, je odvihrala po hribu navzgor.

Ostala sem sama. Sedla sem v travo ob pločniku. »Kako naj si okrajšam čas? Naj gledam v nebo?«

Nejc Bizjak, 9. b

V daljavi živalski kriki s hormoni zadrogiranih fantov. Približujejo se. »Lepa reč, samo to mi še manjka. Krdelo, ki misli, da je nekaj več!«

»Vstani. Okej, ne, glej vstran. Pozdravi? Delaj se, da razmišljaš. Ne vem ...« Stopali so mimo, jaz pa sem obsedela v travi.

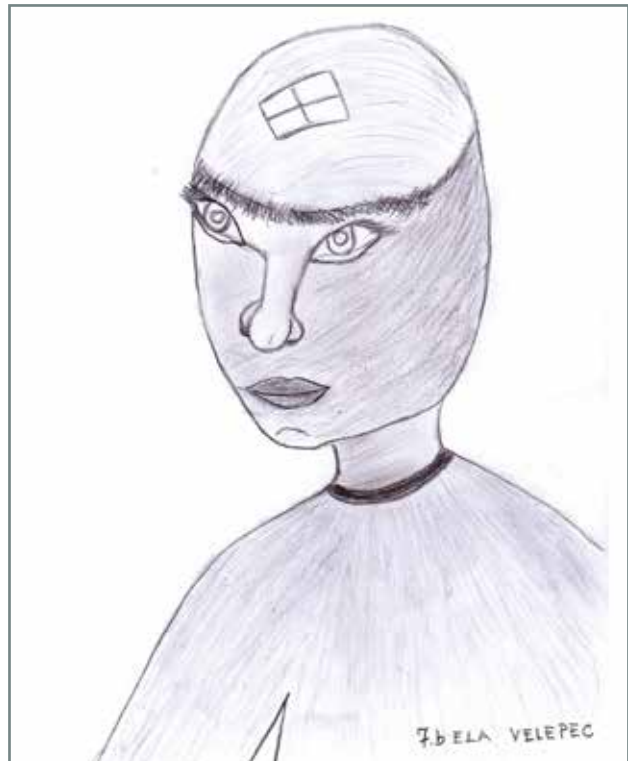
»Kaj naj naredim v družbi ljudi, ki jih ne poznam? Ali obstaja kakšno pravilo?«

Vstala sem, da bi nakazala pozdrav. Ko sem se srečala z očmi enega od fantov, me je grobo potisnil vstran ... izgubila sem ravnotežje ... znašla sem se v travi ...

»Ha, kakšen idiot! Ali naj kaj rečem? Mimo bo šel. Vse bo minilo. Ali ne?«

Začeli so se smejati. Smejali so se. Grozno. Bolela so ušesa, odmevalo je v duši.

»Hej,« zaslišim prijateljčin glas, »kaj se greste?« Hvala bogu, pomagala mi bo.

Ela Velepec, 7. b

»Se opravičujem, ampak stala mi je na poti, zato sem jo pohodil,« se je režal, za njim pa orkester praznih glav.

Prijateljica se mu je približala. Rada bi bila kot ona. »Poslušaj, ne vem, kaj je večje – tvoj ego ali dejstvo, da si bedak. Spelji se.« Kako lepo jo ubogajo besede!

Fant se je posmehljivo spačil in pristopil. Ona pa je stisnila roko v pest in udarila. Padel je. Zmedeni so ga pajdaši začeli pobirati. Prijel se je za nos in s težavo vstal. Razbežali so se.

Planili sva v smeh. «Nora si!» je planilo iz mene. Nisem se zavedela, dokler se me ni dotaknil izraz njenega obraza. »Spregovorila sem?!? Je to mogoče?!?«

»Dovolj nora, da sem te prenašala,« je rekla in me stisnila k sebi. Vrnila sem ji objem. »Hvala,« sem šepetala skozi solze. »Vedno,« je vedro zaključila.

Na razpotju sta se razšli. S solzami v grlu, s smehljajem na ustnicah. Navsezadnje ni bilo besed, ki bi to opisale.

Besede so prazne in nepomembne. Dejanja štejejo ...

ANA KOŠAT, 9. razred,
OŠ Prežihovega Voranca Maribor, mentorica Mojca Andrej

PRIJATELJICA

Ti in jaz,
jaz in ti,
midve prijateljici sva včasih bili.
Odkar pet sva bili stari,
skrivnosti sva si šepetali.
Živeli v mehurčku svojem sva miže,
nisva videli te grozne nesreče.
Slepiti samega sebe je noro,
a midve poskušali sva,
vsak dan, kar dolgo.

Ti in jaz,
jaz in ti,
midve različni sva preveč si bili.
Ti v pravilih, omejitvah ujeta,
jaz v prostost odeta,
da se umirim,
da končno zadiham.
A ti videla nisi,
porezala si mi krila s peresi.

Ti in jaz,
jaz in ti.
Rada vedno te bom imela,
a včasih le to ni dovolj.

LEPOTA

Dekle nekoč rodilo se je,
dišeče, lepo, polno gradov,
gradov v oblakih, kjer niso dobrodošli spaki.
Rastla je punčka mala,
polna sanj,
polna zgodb o lepoti sveta.

A vedno bolj kot je rastla,
je tudi bledela.
Ta svet, resničnost ni prav nič taka,
kot mislila je, ko je bila še majhna.

O, ne.
V družbi, kjer živimo,
kar lépo je, je zelo sumljivo.
Lepota je telo, ki hrane videlo ni
že vsaj kakšne tri dni.
Prosojna koža, kup kosti,
iskrice v očeh že dolgo ni.

Biti ti?
Le kje živiš?
O ne, v naši družbi.
Nisi to, kar sam želiš.
Nasmehni se, zapri oči,
solze obriši, ne jokaj v temi.
K popolnosti stremimo vsi,
lepa koža, roke in dlani.
A dojamemo prepozno: Ni vredno.
Ne popravlaj nasmeha krivega,
na licu pike, na ušesu znamenja.

Lepota ni, kar vidiš,
lepota dekle je, ki jokaje zaspí,
a vsak dan vstane in s svetom svoj nasmeh deli.
Lepota je srce,
ki brez usmiljenja zlomljeno je bilo,
a vsak dan ljubi vse ljudi,
da ne bi kot ona čepeli sami v temi.

Lepota je biti ti,
ker krasna si točno takšna, kot si.

Selina Hrženjak, 9. b

**PIKA KOVAČ, 9. razred,
OŠ Brezovica pri Ljubljani, mentorica Zdenka Ivančič**

SOLZE ZDRAVIJO

Bilo je prekrasno jutro. Da smo si na jasnem; še zdaleč ni bilo veličastno, a konec koncev veličastna jutra niso vedno prekrasna, to pa je bilo povsem navadno in hkrati popolno. Medtem ko so se vaški otroci podili po trati in okoli hiš, sem jaz zgolj sedela na okenski polici, nekoliko v upanju, da v nerodnosti ne zgrnem na tla, in nekoliko v sproščenosti nedeljskega brezdelja. Po navadi sem lahko tako sedela več ur, vendar v zgodnejših jutranjih urah, ko prijetne tišine ni kalilo otroško drenje. A ker v vsakem primeru nisem imela pametnejšega dela, mi je kaj kmalu postalo dokaj vseeno.

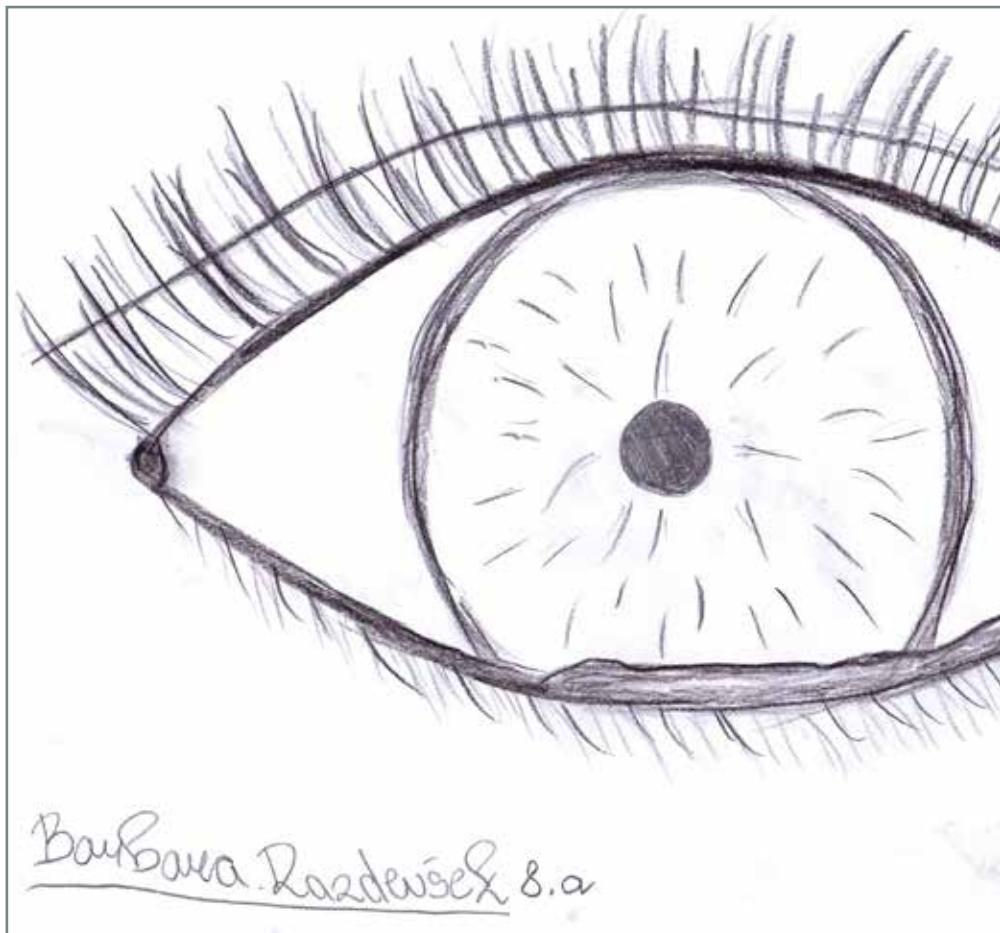
Kljub vsej popolnosti začetka tega dneva, brez vsakršnega dela, pa zame to ni bil tudi dan brez skrbi. Seveda je moral obstajati nekakšen razlog za delno zapiranje vase, da sem raje sedela na okenski polici, kot pa se igrala z drugimi otroki, da me je vsake toliko časa stisnilo v želodcu, oči pa so me zapekle. Moj stari oče je na smrt bolan pričakoval trenutek, ko bo zapustil svet, kot ga poznamo.

Ko sem to izvedela, se je nekaj v meni zlomilo. Zato ker na lastni koži česa takega resnično še nisem izkusila. Bilo je novo in drugače, zato so bili občutki sprva mešani. Seveda sem vedela veliko o smrti in umrljivosti na splošno, a da bi nekdo pristopil k meni in mi kar tako predal žalostno novico, me je doletelo prvič ... Bilo je, kot bi nekdo vame vrgel nož in zgrešil, a nož bi me vseeno oplazil. Bolečina ni tako očitna, a peče in se zažira ... Zadnjih nekaj dni se skušam s tem sprijazniti in razumeti, a zdi se mi, kot da sem še zmeraj v šoku in nesposobna za kakršnekoli miselne napore. To pa ne spremeni dejstev, da še zmeraj lahko čutim. Zopet me zaskeli oko in po licu mi steče kaplja slane vode. Pred dnevi sem se prav tu prvič po dolgem času zares zjokala, hkrati pa sem se ozirala, da ne bi kdo opazil mojega pomilovanja vrednega vedenja.

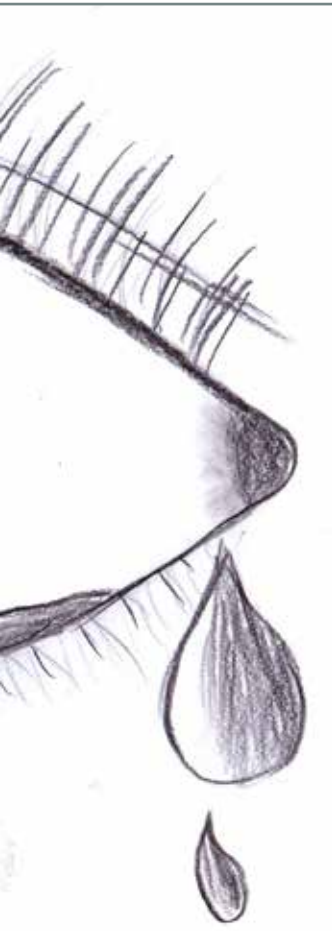
Kmalu je tej prvi kaplji sledila še druga, celo nekoliko večja in hitrejša, tej pa še ena; v moj obraz so si utrle majhno strugo, po kateri so lahko nemoteno kapljale nekam daleč proti tlam. Če sem se takrat sramovala,

mi je bilo sedaj zaradi tega lažje. Počutila sem se, kot da z vsako solzo stran odteče del mene. Del, ki mi je bil zgolj v napoto, oziroma del, ki naj bi predstavljal skrbi. Teh pa nikoli ni premalo. Ob tej dokaj prazni tolažbi in kolobarjih okoli oči, teh strugah po licih, sem presedela še nekaj časa in opazovala že predobro znano sliko pred seboj. Drevesa so nežno valovila v rahlem vetrcu, ptice pa so se kot okraski ponašale v njihovih krošnjah. Zanimalo me je tudi, kaj se dogaja pod okvirjem te slike. Ali so moje solze zadele kakšno nič hudega slutečo mimoidočo mravljico? Verjetno nikoli ne bom izvedela, poleg tega pa so bile moje solze namenjene oddajanju skrbi in ne še dodatnemu ustvarjanju novih.

Barbara Razdevšek, 8. a

Počasi sem se hotela splaziti v notranjost hiše in že prvi trenutek opazila, da nekaj ni tako, kot bi moralo biti. Zrak je bil hladen in neprijeten, že sam pogled na turobno notranjost hiše manj privlačen od tistega na drugi strani okna in zaslutila sem, da je nekaj narobe. Napetost je naraščala ... Še preden sem vstopila v predsobo, sem zaslišala pridušen jok. Stisnilo me je pri srcu – vedela sem, kaj je. Že ves čas sem vedela, a se nisem hotela sprijazniti z golim dejstvom, vse do tega trenutka. Pokukala sem skozi vrata in se takoj zazrla v še eno od mojih premnogih skrbi. Nisem bila prepričana, ali bom sploh lahko prenesla pogled na svoja starša med neizprosni jokom še trenutek dlje, morda pa tudi onadva nista bila še pripravljena na pogovor z mano.

Nista me še opazila in vse, kar se mi je v tistem trenutku sprehajalo po glavi, je bilo, kaj naj jaz storim v taki situaciji. Ker je bilo že tako nevzdržno, sem hitro pretehtala vse možnosti in se odločila za najbolj nesebično: zbrala pogum, da vstopim in se jima pridružim pri tovrstnem žalovanju.

Počasi sem stopala proti njima; korak za korakom, da me ne opazita, in možnost, da pobegnem, je bila takoj za ovinkom, a kot da del mene hoče pozornost, sem rekla: »Mami? Kje je dedek?« Zdrznila sem se. Po možganih mi je skakalo mnogo besed in nobena ni bila prav lepa. Tako zrela, pa take neumnosti sprašujem! Mama se je sunkovito obrnila in me je zgroženo pogledala. Malo zaradi narave vprašanja, malo pa zato, ker je bila še zmeraj v šoku ... Pa vendar, sem si rekla, to je velika stvar in treba se je bilo prepričati. Mama je počasi in nekoliko krhko, kot da jo skrbi, da se ji bo odlomil delček brade, če naredi kakšen nenadzorovan gib, odkimala ter mi s tem pokazala, da ni pripravljena govoriti, ampak konec koncev je bil že to zadovoljiv odgovor.

Ne glede na vse, sem se še zmeraj počutila hrabro in pristopila k njima ter ju počasi objela. Vedela sem, da bo to prišlo. Vedela sem tudi, kaj vse še sledi. A

vendar sem vedela, da bo čas počasi pozdravil naše rane in odnesel vso to zgoščeno žalost. A ker je včasih bolje imeti več učinkovitih zdravil kot le eno, sem storila isto kot že tolikokrat poprej; izlila sem svoja čustva in skrbi skozi solze. Lile so v potokih in končale kot reka s štirimi potoki, saj je tudi oče neustavljivo jokal ... Življenje je pač tako: ničkolikokrat te prizadene, pa četudi zgolj zato, ker nisi storil prav ničesar narobe. Zato se splača živeti vsak dan, po možnosti še do prerane smrti ...

Spet slika: beli oblaki kot smetana na obličju neba, miroljubna zelenkasta drevesa v spoštovanju do te prečudovite nebesne modrine in nekaj nadobudnih ptic, ki so svobodne in neustrašne letele nad drevesi. Moja terapija, tako s časom kot s solzami, je šla proti koncu in začejala se je nova. Ta je bila lepša. Nasmehnila sem se. Če sem prej jokala, se bom zdaj smejala. Če sem bila prej na tleh, sedaj stojim pokonci in lahko samo še poletim. Pridušen smeh. Ne, ni moj. Včasih lahko tisto, kar je za okvirjem, prekosi vsako še tako prečudovito sliko, predvsem če je opazovalcev več. Kajti poleg mene sta sedaj sedela tudi oče in mama na podobni terapiji, kot sem bila sama. Še en smeh. Ja, ... moj.

**NIA KRAJNC, 8. razred,
OŠ Kidričevo, mentorica Sonja Lenarčič**

ČLOVEK

Nobeden na svetu ni enak.
Različen je vsak – tak in tak ...
Naši okusi so različni.
Nikoli niso slični.
A enaki naj bi bili vsi:
temnopolti, belci in staroselci.
Veliko se rodi ljudi,
ki jim na 21. kromosomu napaka »sedi«.
Iz teh se mnogi med nami norčujejo,
se skrivaj posmehujejo.
To pa nič lepo ni,
saj so zaupanja in dobrote vredni prav vsi.
Žalostni in veseli.
Vsi bi radi zapeli.
Moramo se spoštovati in razumeti,
se radi imeti ...
Vsakdo razmišlja po svoje,
tudi jaz po moje.
Nekateri mogočneži želijo pokončati svet,
se visoko nad vsemi povzpeta.
Preprečimo, ljudje, laž in hudobijo,
svet naj se spremeni v čarovnijo.
Poskrbimo za lepše življenje
in vsak naj pove svoje mnenje.
Na tak način bomo daleč prišli,
rešili bomo uboge in nedolžne ljudi.
Postavimo se za borca pravice,
črtajmo neenakovredne skice.
Spoštujmo se in se sprejemajmo
takšne, kot na svet rojeni smo.
Vsi smo unikati.

Tia Pungartnik, 7. b

In prav je tako,
da se ne pretvarjamo.
Ohranimo svoje dostojanstvo in svoj jaz,
s tem pa tudi svoj pravi obraz.

Kiara Plaznik, 6. a

**LOTA MARTINJAK, 9. razred,
OŠ Brezovica pri Ljubljani, mentorica Zdenka Ivančič**

TA PESEM JE ZATE

Dvigni glavo,
bori se!

Zase, za to, kar si,
ker dovolj imaš moči,
lahko porušiš zidove,
v oblakih zidaš gradove
in ko na krilih sanj poletiš,
lahko si, kar si zaželiš,
svojih želja več ne skrivaj
ter upanje svoje zalivaj.

Ne obupaj,
ne ustavi se!

ODHAJAMO

Ne želim da greste
raje bi zamrznila
vse skupne trenutke
ker dobro vem
da se bomo spremenile
da nihče ne more
ubežati pozabi
in da se morda
ne bomo več videle
ne pustite me
popolnoma same
ker se zavedam
da ne bom vedela
kam in kako
zato prosim
ne pozabite me
ko bomo odšle
vsaka po svoje.

**TEJA PIKL, 9. razred,
OŠ Polzela, mentorica Marija Kronovšek**

VSE BARVE MOJE ŠOLE

Pri šestih letih vsak dobi bel list.
Nepopisan, prazen, čist.
Na voljo imamo več tisoč dni,
da se iz nič v umetnino spremeni.

Nanj se vsak dan nekaj nariše,
brez našega vpliva.
Narisano pa se nikoli ne izbriše,
ta barva je neminljiva.

Včasih se riše črna ravna črta
ali kratke vijuge rjave.
Drugič rišejo se rdeča srca strta,
vedno rišejo se naše misli prave.

Če je črno, mora biti tudi belo,
če je krivo, mora biti ravno.
Če je žalostno, mora biti tudi veselo,
če je dolgočasno, mora biti zabavno.

Ker pa je čisto nemogoče,
da bi list barvali brez pomoči,
nam lahko prav vsakdo, ki to hoče,
pomagat ustvarjat spomine prihiti.

Kadar sem s sošolci, riše barvica rumena,
barva sončnic takrat ustvarja.
Te barve zame ne zamenja prav nobena,
saj me, da moram vedno iskati sonce, opozarja.

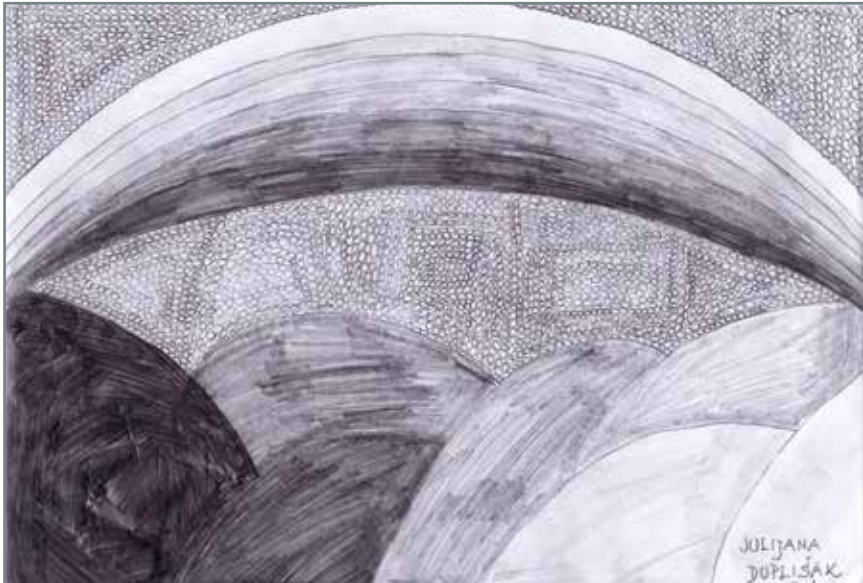
In da ne pozabim na svetlo rdečo,
ki poleg lista barva tudi lica moja.
Rdeča spominja me na srečo,
da imam ljudi, ki jim lahko izlívam čustva
svoja.

Tudi, ko kdaj na list solza kane,
ko me nekaj zaboli,
ali ko me nekaj od lepote gane,
ostane madež, ko se solza posuši.

Moj list večkrat modra zalije,
z zeleno pobarvajo se koti.
Večkrat list v vijolično se ovije,
nepravilnost oblik me sploh ne moti.

Po devetih letih se tvoj in moj list
razlikujeta,
vsak svojo zgodbo pripovedujeta.
Ni važno, kaj z njim storimo,
za vedno ga v spominu obdržimo.

Mojemu se doba ustvarjanja izteka,
da na njem skoraj ni črne lise, res sem
srečna.
Čeprav čas kovanju spominov oporeka,
vem, da pod to streho ustvarjena mavrica
bo večna.

**NEŽA PRIMC, 8. razred,
OŠ Toneta Tomšiča Knežak, mentorica Olga Novak**

VSAK ČLOVEK JE UNIKAT - Nina

Živijo! Jaz sem Nina in stara sem 14 let.

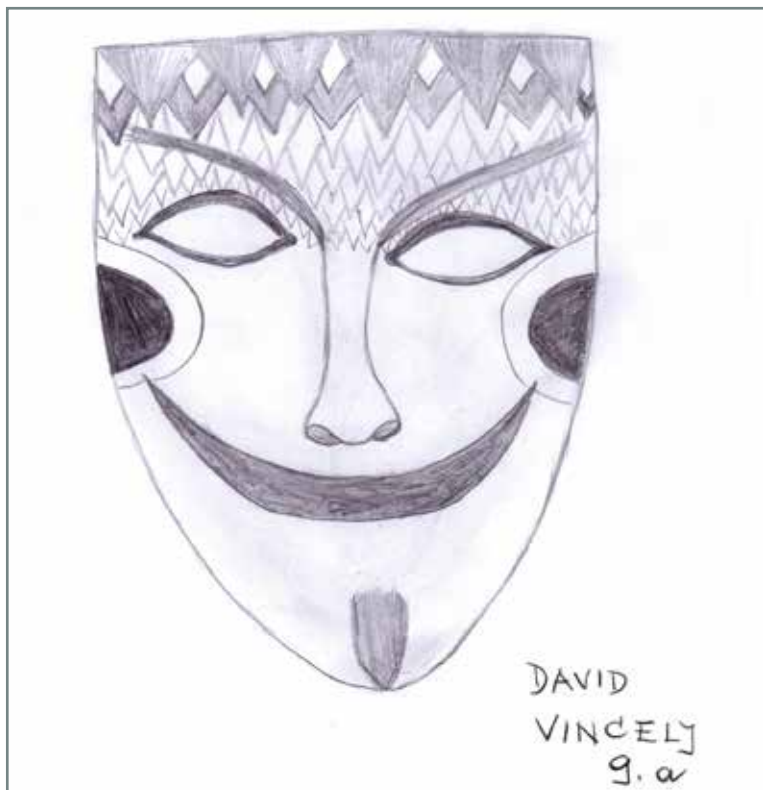
Danes, ko sem hodila v šolo, saj me mama ni mogla peljati, z očetom pa nočem niti stikov več imeti, kaj šele se voziti z njim, sem se nekaj odločila. Med hojo v šolo in iz nje sem sama, zato pa veliko razmišljam. Včeraj sem se odločila, da me ne bo nobeden več zmerjal, a s tem sklepom nisem prišla daleč, saj sem se danes zopet ustrašila, ko so prišli fantje in dekleta k meni in se nisem postavila zase, zato pa sem se danes zmenila sama s seboj dve stvari: to, da se bom postavila zase, ne glede na vse, in to, da bom nekaj ukrenila v zvezi z očetovim pretepanjem.

Ko sem prišla domov, me je pričakal vinjen oče, ki pa je zahteval, naj mu prinesem usnjeni pas in vse svoje prihranke. Prinesla sem mu jih, a le pol, in pas. Ko je ugotovil, da to ni vse, saj ne znam lagati, me je pretepel in mi tako povzročil dve veliki in boleči črnici. Ko je mama prišla iz službe, sem morala zanikati očetova dejanja, saj bi me pretepel še enkrat. Mama me je od jeze poslala spat že ob sedmih zvečer, vendar sem raje poslušala glasbo na svojem MP3-ju. Čez pol ure se je moj oče privlekel v mojo sobo in začel kričati in žaliti, ker je glasbo slišati iz slušalk in ga moti pri spancu, zato me je zbrcal. Nato sem hitro zaspala, zato da bom lahko jutraj odšla v šolo, še preden se bo oče vrnil iz klubov. To se je tudi zgodilo, dokler... Ne boste verjeli, kaj se je zgodilo! Na poti v šolo sem srečala punco, ki me je zafrkavala, in mislila sem si že, da se moram pripraviti na nov napad, a me je presenetila, ko je prišla do mene in se mi začela opravičevati, ker me je zafrkavala. Razložila mi je, zakaj so me zafrkavali, in da je to morala početi, ker jo je sošolec Angelček izsiljeval in pretepal tudi njo. Pogovarjali sva se vse do šole, kjer pa naju je pričakala vsa družba in naju začeli zafrkavati, češ da sva se prej sovražili, sedaj pa sva najboljši prijateljici, vendar se jim nisva pustili in sva vse povedali naši razredničarki. Ukazala jim je, naj se nama opravičijo in vrnejo ves denar, ki so ga izsilili, za povrh pa so dobili za kazen pomivanje posode v kuhinji

in pomoč čistilkam. Ves dan sva se družili pa še domov sva odšli skupaj. Ko je mama prišla, sem ji povedala, da sem se spoprijateljila z Lejo, svojo sošolko, in ji povedala o tem, kako me je oče pretepal in da me je silil, da mu dam ves denar, ki ga imam. Mama je očeta takoj prosila, da podpiše ločitvene papirje, ki pa jih je brez prigovarjanja podpisal. Ko je mama odšla, se je oče prelevil v pravo hudobno žival in videti je bilo, da me hoče raztrgati zaradi jeze, vendar se je hvala bogu vzdržal, pobral svoje stvari in odšel. Drugi dan, ko sem zjutraj morala v šolo, sem poklicala Lejo. Zmenili sva se, kje se bova dobili in skupaj odšli v šolo.

Vse se je zaključilo dobro, prisežem, da je to moj zadnji nesrečni dan, in upam, da ne bo nikoli nobeden zafrkaval in pretepal niti mene niti mojih prijateljev, družine in pa seveda vas. Vsi veste, da je vsak človek unikat in si nobeden ne zasluži žaljivk in pretepanja.

David Vincelj, 9. a

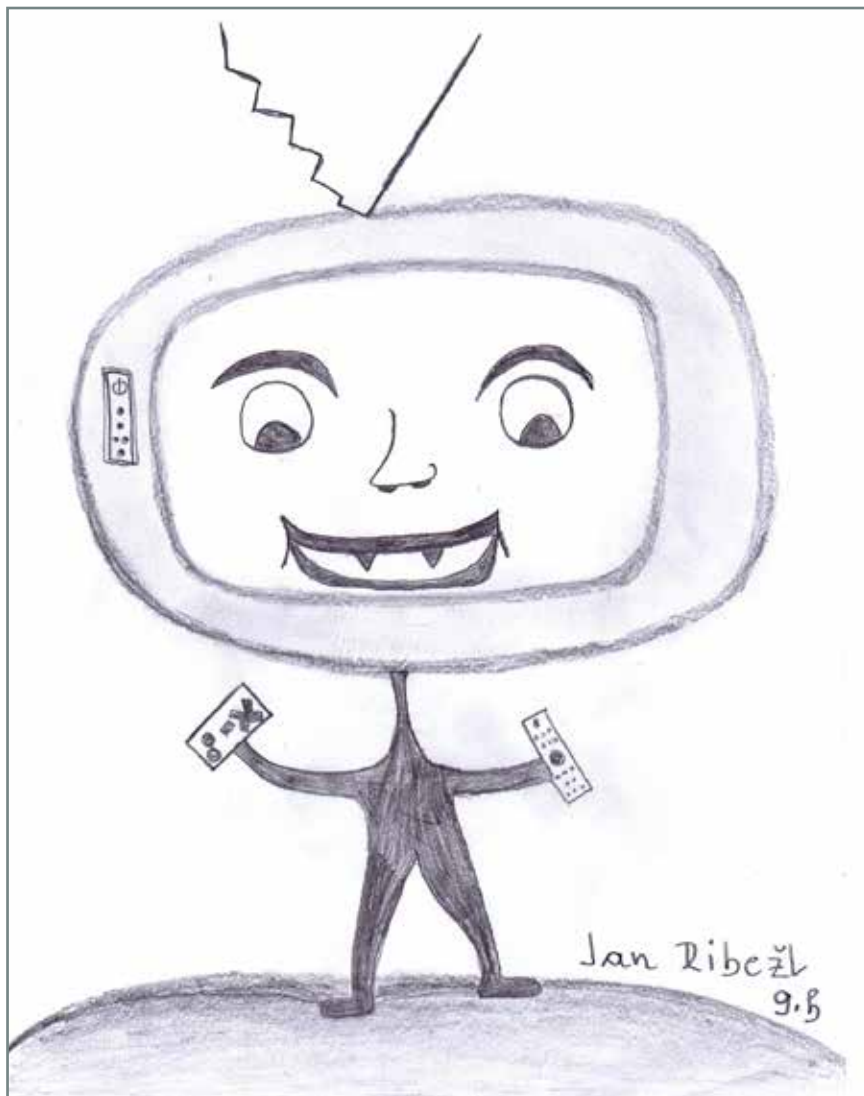
**ŠPELA PUHOV, 9. razred,
OŠ Antona Ukmarja Koper, mentorica Maja Starc Šinigoj**

KJER JE VOLJA, JE TUDI POT

Današnji svet temelji na sodobni tehnologiji. Nепrestano se razvija, vsak dan so sprejete odločitve, ki oblikujejo življenje sedmih milijard ljudi. Smo priča globalizaciji, ki prinaša dobre in slabe stvari v naš vsakdanjik. Toliko informacij kroži okoli nas, da sami ne zmoremo preverjati, če so resnične. Naš svet se spreminja v svet podob. Daje nam vtis, da je pomemben le še zunanji videz. Veliko ljudi podleže neutemeljenim trditvam, ki nimajo ne zgodovinske ne moralne podlage. Negativne posledice nepremišljene globalizacije pa največkrat občutimo mladostniki, včasih tudi odrasli, ki padejo v začarani krog in ne vidijo izhoda.

Najstniki vse več časa preživijo z mobiteli in ob video igrah, imajo pa vedno manj volje do učenja in branja knjig. Posledično jim pade učni uspeh in to jih razočara. V iskanju rešitve, poiščejo najlažjo pot do izhoda iz težav. Začnejo obtoževati učitelje, da jim delajo krivico, ne zavedajo pa se, da so se ujeli v lastno past z imenom »udobno in neodgovorno življenje«. Veliko otrok precej časa preživi na raznih športnih treningih, saj se tam zabavajo z vrstniki. Včasih začnejo z njimi preživljati preveč časa in pozabijo na svoje obveznosti. Sama menim, da se je dobro družiti s prijatelji, vendar je potrebno določen čas nameniti tudi učenju in domačim nalogam. Opažam, da se moji vrstniki veliko zadržujejo na raznih mobilnih aplikacijah, kjer se pogovarjajo s prijatelji, si izmenjujejo komentarje, fotografije. Nekateri so s tovrstnim načinom življenja že tako obsedeni, da ne prenehajo niti med poukom. To pa vodi do nerazumevanja snovi, posledično do slabših ocen. Slednje jih razočarajo. Vedno več je učencev, ki za nadaljnjo pot izbere apatijo, namesto da bi si izdelali načrt, kako reševati težave. Pri tem pa imajo ključno vlogo starši. Nekateri svoje otroke za njihove uspehe nagrajujejo z denarjem. Otrok dobi oceno, ki si je želijo starši, in za to prejme plačilo. S tem načinom se ne strinjam, saj se potem otrok uči v prepričanju, da bo tako prispeval k zadovoljstvu svojih staršev. Sam pa ob tem ne občuti zadovoljstva zaradi lastnega uspeha, ampak zaradi plačila. Včasih so starši preveč ambiciozni

in želijo od svojih otrok odličen uspeh zato, da bi se sami počutili uspešne. Takrat so otroci prestrašeni in se staršev bojijo. Z leti se lahko zgodi, da se otroci postavijo staršem po robu in počnejo vse tisto, česar starši ne marajo. Vedno bolj iščejo zabavo in ugodje. Učenja je na urniku vse manj, starši pa menijo, da je to le puberteta.

Jan Ribezl, 9. b

Dandanes ima na naše čute veliko večji vpliv slika kot samo besedilo, saj naši možgani hitreje obdelajo sliko kot pa besede. Branje in razmišljanje vzameta več časa, v enakem času pa lahko možgani vidijo več slik in si po njih ustvarijo mnenje, o katerem niso veliko razmišljali. Posledično ustvarijo predsodke. Natančno ustvarjene fotografije želijo pri nekritičnih ljudeh doseči predviden učinek, torej točno določeno mnenje. Zaradi globalizacije se vsako sekundo ali celo stotinko na internetu pojavi nova informacija, večinoma so te vizualne. Najstniki so ves čas obkroženi z modnimi in nerealnimi podobami mladih ljudi, ki brez truda dosegajo vse ideale. Slednji so za večino najstnikov neresnična merila lepote. Na svojih mobilnih napravah sledijo raznim idolom, ki imajo izklesano telo. Zanje menijo, da so brezhibni, na sebi pa najdejo napak brez števila. Njihov zunanji izgled postane nasprotje želenega ideala. Da bi prikriili svoje nepopolnosti, uporabljajo razna ličila, trike. Dekleta se držijo raznih diet, včasih se mi zdi, da sploh ne jedo. Sodobni najstniki mislijo, da ne bodo sprejeti v družbi, če ne sledijo modnim trendom. Ne zavedajo pa se, da so kljub temu, da imajo neenaki obrvi in mozolje, del družbene celote. Posebni in enkratni so ravno zaradi svoje drugačnosti, ki si jo sami razlagajo kot pomanjkljivost. Nikomur se ni potrebno sramovati svojega videza. Vsak je zase unikat.

Veliko najstnikov je vse bolj razočaranih nad vsem in težave raje ignorirajo. V bistvu pa potrebujejo le pohvalo in spodbudo, da marsikaj zmorejo. Obsojanje in primerjava z drugimi sošolci jih samo še bolj razžalostijo. Mislim, da si včasih najstniki vzamemo kakšno oceno preveč k srcu, ker menimo, da so bistvo našega življenja in da nam lahko samo odlične ocene zagotovijo lepo prihodnost. Ne vemo pa, da nam jo bo uresničilo le pravo znanje in da nas kasneje nihče ne bo vprašal, koliko slabih in dobrih ocen smo imeli na primer v osmem razredu. Tudi šolo napačno razumemo, saj mislimo, da je ona kriva za vse naše neuspehe in da so slabe ocene razlog za izgubo volje do dela. Ocene bi morali razumeti kot pokazatelje, koliko znanja imamo, kje imamo pomanjkljivosti in kje moramo še delati, da pridemo do želenega rezultata.

Opazam, da nam sodobnost trka na vest s še eno veliko težavo, tj. z onesnaževanjem okolja. Človek na vsakem koraku uničuje naravo. To dejstvo razočara veliko ljudi, tudi nas najstnike, ki si želimo še dolgo živeti na tem planetu. Dnevno so sprejete odločitve, ki ne gledajo na trajnostni

razvoj, ampak so kratkoročne. Tovrstne informacije ljudi razžalostijo. Ker se počutijo nemočne, da bi ukrepali, iščejo razvedrilo v virtualnem svetu, polnem laži. Tako zapravljajo čas, ki bi ga lahko namenili za spreminjanje sveta. Današnji svet okoljske probleme prelaga na mlajše generacije. Mladi pa se bojijo odgovornosti. Menim, da bi morale začeti reševati problem starejše generacije in s tem mladim narediti podlago za nadaljnje reševanje. Težava je tudi v prepričanju mladostnikov, saj izgubljajo vse več dobrih vrednot. Za druge postajajo neobčutljivi, glavna skrb jim postaja lastna dobrobit. Pričakujejo, da bodo drugi reševali njihove težave. Končno pa se bomo morali reševati iz zagate vsi.

Naš vsakdan je preplavljen s spremembami, vendar se bomo morali spremeniti najprej mi sami, da bomo lahko začeli spreminjati svet. Potem nam bo lepa prihodnost lahko prišla naproti.

EVA RAJHER, 9. razred,
OŠ Prežihovega Varanja Maribor, mentorica Mojca Andrej

OBJEM

Je nekaj, kar hočemo imeti
samo zase,
nekaj, česar ne delimo,
saj zaupamo samo vase.

Nekdo ga podari iz ljubezni,
redki ga dajo jezni.
Ni pa vse tako lepo,
saj se mora tudi končati,
še dobro,
da zanj ni potrebno plačati.

Objem
je nekaj, kar hočemo imeti
samo zase,
nekaj, česar ne delimo,
saj zaupamo samo vase.

To je objem.

VEDNO IN POVSOD gazela

Ko hočeš umreti, se najprej spomni, kako je živeti - *vedno in povsod*.
Spomni se, kako bi bilo nad svojim življenjem lebdeti - *vedno in povsod*.
Če vseč ti ni, kar vidiš, ne odnehaj,
premagaj ovire, saj zdaj se je še smiselno povzpeti - *vedno in povsod*.
Nauči se živeti in ne umreti,
lepo je vedeti, kako uspeti, kako se razcveteti - *vedno in povsod*.

**ANIKA SIMONČIČ, 8. razred,
Oš Boštanj, mentorica Silva Žvegljč**

OMEJENI ALI DRUGAČNI?

Svet brez drugačnosti bi zagotovo bil še bolj odštekan, kot je. A ljudje se tega preprosto ne zavedamo. Vsak, ki je drugačen, je za nas čuden in omejen. Ampak ali je omejen res on ali smo takšni mi? Smo mi tisti, ki smo čudni, ker vedno sodimo po zunanosti in ne po notranosti? Smo mi tisti »zaostali«?

Sicer nas učijo, da smo najbolj razvita bitja na planetu, a po drugi strani smo izolirani za stvari, ki niso vsakdanje – za drugačnost. Izolirani smo za pojem, ki vsakega naredi samosvojega in edinstvenega. Za pojem, po katerem se razlikujemo od vseh ostalih. In ne nazadnje za pojem, ki svet naredi raznolik. Samo predstavljajte si, kako bi bilo, če bi se vsi enako oblačili, imeli enako frizuro, mogoče celo ime. Nihče ne bi izstopal ali bil »tisti Nekdo«. Bil bi le eden izmed drugih, eden od sedem milijard ljudi na planetu.

A zdaj, ko imamo možnost, da smo različni, zdaj ko smo različni, tega ne cenimo. Ne znamo si dopovedati, da je to nekaj, kar nas dela nas, in ne nekaj, česar bi se morali sramovati. Vsi nas namreč opozarjajo, da moramo sprejemati tiste, ki so drugačni. A drugačni smo tako rekoč vsi, zato mislim, da če želimo sprejemati drugačnost, moramo najprej sprejeti sebe, kar je v resnici najtežje, ker moramo poleg svoje zunanosti sprejeti tudi in predvsem svojo notranjost. Četudi imata lahko dva enako majico, ne moreta enako razmišljati ali imeti enakega značaja.

Sama sem povsem povprečna najstnica – zadržana v novi družbi, a nasmejana in povsem samozavestna v ustaljeni. Lahko sem vihrava in duhovita, a včasih popolnoma resna in kritična. Največkrat znam svoja čustva pokazati, pridejo pa tudi trenutki popolne otopelosti. Imam dneve, ko sem rada z drugimi, a so tudi dnevi, ko bi raje bila sama, samo s tišino okoli sebe. Rada imam umetnost in uživam v matematiki, kar se drugim zdi zelo čudno. Seveda mi ni všeč, da nekateri moji prijatelji ne podpirajo mojih hobijev, a samo zaradi tega ne mislim odnehati.

Mogoče jim bom enkrat vcepila v glavo, da je moja ljubezen do matematike enaka kot njihova do športa, jezikov, plesa. Dejstvo je, da nikoli ne bomo našli nekoga, ki se bo z nami vedno strinjal. A pomembno je, da nas družba, prijatelji, sorodniki sprejmejo kljub našim slabostim. Ker ravno drugačnost nas dela človeške in nas bogati. Ravno drugačnost odloča, kdo v resnici smo.

Da, vsi smo različni in to moramo sprejeti. Sprejeti moramo drugačno vero, kulturo, spolno usmerjenost, hobije in ne nazadnje tudi prirojene bolezni. Sprejemanje drugačnih je največji problem naše družbe. Skozi zgodbo Kit na plaži sem spoznala dečka z Downovim sindromom. Družba ga dojema kot bolnika, zaostalega, nezrelega, slabo vplivajočega. Ne meni se za to, da je v resnici bolj iskren in vesel kot večina »normalnih« ljudi. In poleg tega to iskrenost deček širi naprej; se odkrito smeji, hitro ustraši, začuti žalost, veselje, jezo in ostala silovita čustva hitreje kot vsi ostali. Ne zna se pretvarjati, da je nekaj, kar ni, zna biti samo on.

Ljudje z Downovim sindromom so drugačni tako navzven kot tudi navznoter, zato jih še toliko prej izločimo iz družbe. Do njih se obnašamo tako vzvišeno, kot da je niso vredni ali pa da imajo na nas slab vpliv. A menim, da je ravno obratno. Mislim, da bi se od njih lahko naučili resnično ljubiti, veseliti, zabavati, jokati in nasploh pokazati svoja čustva, ki jih v tem času čedalje bolj skrivamo in jih poskušamo zatreti. Tega ljudje z Downovim sindromom in vsakršno prirojeno boleznijo ne morejo narediti, zaradi česar jih najbrž odstranjujemo iz družbe. Seveda to ni pravilno, a po mojem mnenju povsem logično. Tega zagotovo ne počnemo samo zaradi naše vzvišenosti, ampak mogoče tudi zaradi ljubosumnosti. Na tem mestu bi me večina ljudi vprašala: »Na kaj pa bi bil ljubosumen pri ljudeh s sindromom?« In jaz ...? No, jaz bi odgovorila, da bi morali biti ljubosumni na njihovo veliko srce. Ste se kdaj vprašali, kako omejeno je naše srce? Kako omejeni smo mi? Kako brezbrizni smo?

In ja, točno tukaj je odgovor na vprašanje. Otroci s sindromom, Downovim ali katerimkoli drugim, bi nam morali biti za zgled, ker njihovo srce ni tako omejeno in zaprto kakor naše. Morda so v naših glavah zaostali oni, a mislim, da smo to mi, ne glede na to, da se oni gibljejo bolj okorno in niso fizično zmožni tega, kar smo mi – dirkati po šolskih hodnikih, preskakovati dve stopnici naenkrat ali se poditi po učilnici. A zmožni so odkrito ljubiti

in se smejati ter nasploh odpreti srce. To je tisto, na kar bi morali biti mi ljubosumni.

Tijan Kolšek, 9. a

**HANA ŠKRINJAR, 9. razred,
OŠ Brežice, mentorica Darinka Ferenčak Agrež**

NOČ.

Zmerno tiktakanje namizne ure.

Vzdih.

Izdih.

Slišim, kako listje valovi v vetru.

Postelja zraven mene zaškriplje.

Zasliši se tiho ihtenje.

Vzdih.

Skobacam se iz postelje in roko položim na ramo svoje sestrice.

Izdih.

Želiš, da danes spim pri tebi?"

Postava nemo prikima.

Odkrijem odejo. Telesce, staro okoli petih let, se trese od skrajne žalosti.

Danes je bila 72. ura po maminem pogrebu.

Telesce tiho zaihti.

"Ššš, je že v redu," jo mirim.

Stisnem se pod odejo.

Tako blizu mene je, da lahko slišim bitje njenega drobnega srca.

"Jana, boš zdaj ti moja mamica?" zašepeta tako tiho, da sem jo skoraj preslišala.

Solza mi steče po licu.

Ne vem, kako mi bo to uspelo.

"Potrudila sem bom, Lili."

Privijem jo k sebi.

"Potrudila se bom."

Vedno sem ljubila jutra.

Nov začetek. Nov dan. Nova priložnost.

Priložnost, da naredim nekaj dobrega.

Zbudila sem se pred očetom.

Upam, da včeraj ni spet pil.

Mora zdržati, mora. Zaradi Lili.

Srkala sem zeleni čaj.
Pomirjal me je.
Ob tihi samoti spet pustim, da mi z lica zdrkne solza.
Mama bi zdaj pripravljala palačinke.
"Jana? Kaj pa ti tako zgodaj pokonci?"
Obrnem se.
Moj oče.
Njegova jutranja oprava mu ni bila v ponos.
Majica, ki ni bila oprana že vsaj dva tedna, in tudi obril se ni že od pogreba.
"Nisem mogla spati."
"Aha."
Vzdih.
Nekaj sekund se gledava.
"Prosim te, oči, v službo moraš. Vsaj oprhaj se."
Pogledal me je izpod obrvi.
"Za Lili," dodam.
Rame so se mu zatresle.
Obrnil se je. Ni hotel jokati pred mano.
Delam se, da tega nisem opazila.
Spet srknem požirek čaja.
Skozi okno opazujem mesto, ki se prebuja.
Opazim, da je okno odprto.
Vetrc me oplazi po obrazu.
Zaprem okno.
Počasni, a odločni koraki proti kopalnici mi povedo, da me je oče poslušal.
Hvaležna sem mu.
Čaj se hladi v mojih rokah.
Živimo v stolpnici, zato je bilo zame vedno zanimivo gledati skoz okno.
Ljubljana je zjutraj res lepa.
Vsi ti ljudje, ki imajo svoje življenje, misli, službe.
Kako lepo jih je bilo opazovati vsak dan.
Lahko sem si predstavljala njihove tegobe.
Kot da bi bila jaz del njih.
Malčica, ki vleče zaskrbljeno babico po cesti. Verjetno jo sprašuje, če ji lahko kupi plišastega mačka.
Nasmehnem se. Ta prizor me spravi v dobro voljo.
Ura na steni kaže pol sedem.
80 ur od maminega pogreba.

Zbuditi moram Lili.

Napol prazno skodelico čaja odložim na pult.

Skozi ozki hodnik se pritihotapim v Lilino sobo, ki si jo deli z mano.

“Vstani, zvezdica!”

Lili si pomane oči in me krmežljivo pogleda.

Prvič po mamini smrti se nasmehne.

Vrnem nasmeh.

“Zaspanka, obleči se moraš.”

Krcnem jo po nosu.

Sicer ima na obrazu izraz upora, a jo moj pogled prisili, da le vstane iz postelje in me ubogljivo čaka.

Želim ji odpeti gumbke na njeni pižami, a odkima.

“Bom jaz,” reče.

Nasmehnem se.

“Izvoli,” odgovorim.

Opazujem jo, kako si z velikim trudom odpenja tiste tri gumbke na nočni srajčki.

Od napora iz ust pokaže jeziček.

Ko konča, reče: “Zdaj sem že velika punca.”

Trudim se, da bi obdržala vesel izraz na obrazu.

“Velika kot slon?”

“Velika kot žirafa.”

Prikimam.

Hitro jo oblečem, saj opazim, da se je minutni kazalec pomaknil že preveč naprej.

Očeta spet srečam v predverju.

Obrit je in diši po nekem moškem parfumu.

Tudi plašč si je že nadel.

Ponosna sem.

“Boš ti odložila Lili v vrtcu?”

Prikimam.

“Gremo?” vprašam.

Zdaj prikima oče.

Lili me prime za roko.

Pred igralnico me pogleda s solzami v očeh.

Zavzdihne.

“Kaj če bom začela jokati?”

Para se mi srce.

“Spomni se na kaj lepega,” se prisiljeno nasmehnem.

“Rada imaš čokolado, kajne? Če mi obljubiš, da ne boš jokala, ti jo bom po vrtcu kupila.”

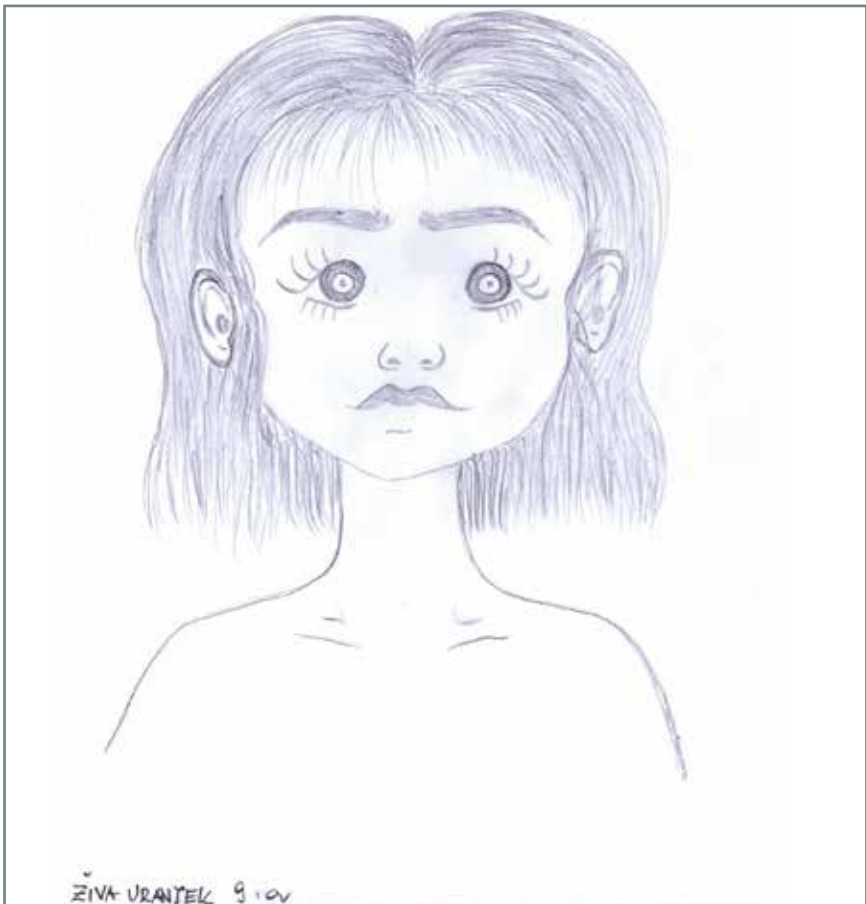
Oči se ji zasvetijo.

“Res?”

“Seveda.”

Lili me še poljubi na lice in odhiti proti igralnici.

Že takoj jo začnem pogrešati.

Živa Uranjek, 9. a

Šola je grozen kraj.
Nikoli nisem bila srečna v tem zaporu.
Hoja po hodniku se zdi daljša kot pohod na Triglav.
Vsi vedo.
Vsi vedo, zakaj sem danes oblečena v črno.
Zakaj sem manjkala zadnje dneve.
Vsi vedo.
Večina name gleda z usmiljenjem.
Čutim njihove poglede na svojem hrbtu.
Ne vem, kako se mi uspe prebiti do učilnice.
Šepetanje, še več šepetanja.
Še več zapičenih pogledov v moj hrbet.
Ko učiteljica vstopi razred, šumenje deloma potihne.
Z očmi poišče moje in se slabotno nasmehne.
Nasmehnem se nazaj.

Lili srečna je svojo najljubšo čokolado.
Rada gledam srečne ljudi.
Upam, da mi bo to dovoljeno spet kdaj občutiti.

Božični večer:
Opolnoči bo bila 1344. ura po maminem pogrebu.
Oče mi stisne roko.
Pogledam ga naravnost v oči, ki so tako podobne mojim.
»Vse bo še v redu,« zašepetam.
Prikima. Danes je bolj izgubljen kot po navadi.
»Si pripravljen?«
Pogoltne velik cmok v grlu. Spet prikima.
Nasmehnem se.
Skupaj, z roko v roki, se odpraviva proti Cankarjevemu domu. Danes ima Lili nastop.
Zamudila ga ne bi za nič na svetu.
Opazujem Ljubljano v tako čarobnem času in čeprav v meni vlada praznina, začutim lepoto božiča.
Z očetom prispeva do Cankarjevega doma. Poravnam mu plašč. Ta

majhna gesta ga pomiri. Vem, da je to včasih delala mama.

Predstava je čudovita. Lili s svojimi malimi usteci prinaša glasbo mojim ušesom. Čeprav vem, da ne poje sama, in slišim okoli 30 malih glaskov skupaj. A njen trud, njena radoživost v meni prebudita nekaj že dolgo spečega.

Obrnem se proti očetu.

»Mar ni lepa?«

Solze ima v očeh.

»Da,« tiho odgovori.

Po predstavi mi Lili skoči v objem.

»Rada te imam,« iznenada reče in se zahihita.

Ta njena otroška sreča in dobrotta tudi mene prvič po mamini smrti osrečita.

»Hvala, Lili.«

Čudno me pogleda.

Nasmehnem se.

»Rada te imam,« še izdahnem in se zazrem v odsev lučk na oknih starih stavb.

NUŠA ŽERJAV, 9. razred, OŠ Polzela, mentorica Marija Kronovšek

NISEM MARIONETA

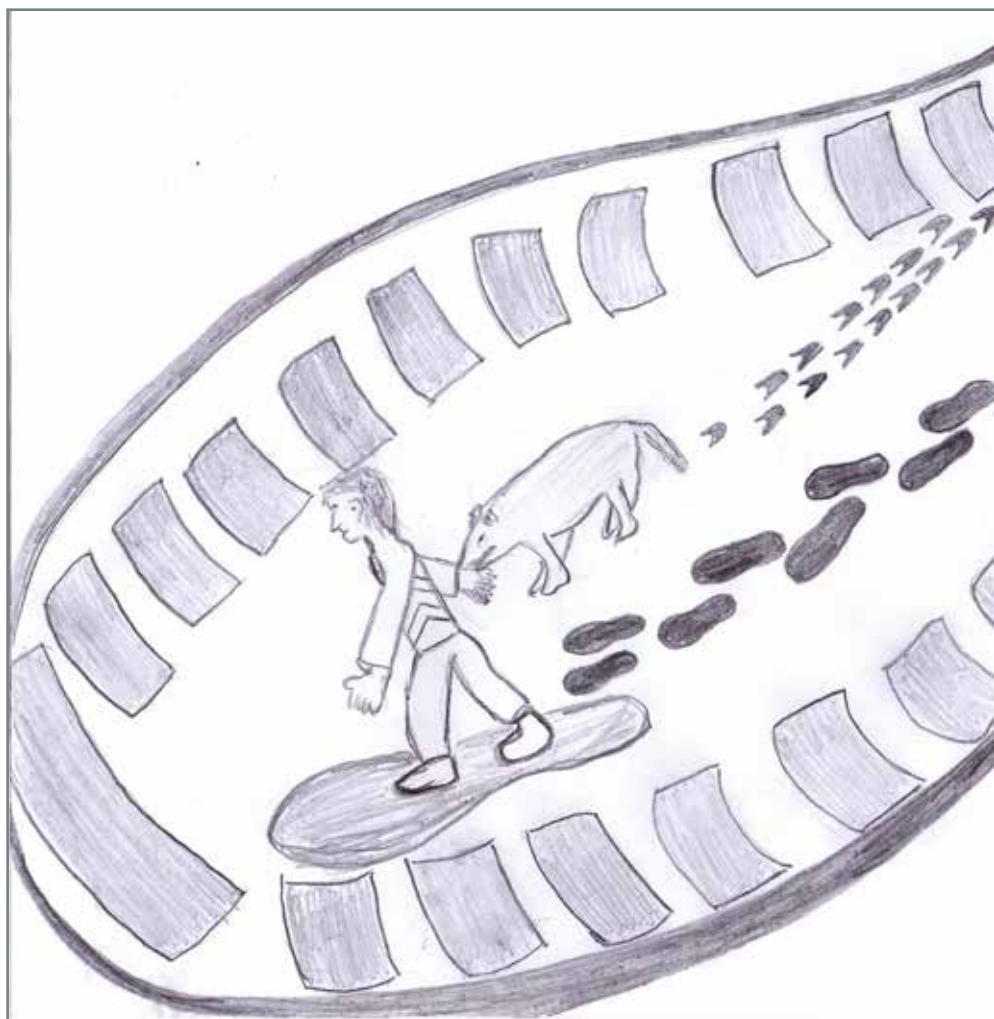
Nabodi v moje dlani, komolce, ramena, kolena in trup ter še v glavo žebličke. Poveži jih z nitjo in jih priveži na leseno vodilo. Govori namesto mene. Zabavala se bom ob imitaciji svojih misli in premikih svojega telesa na tvoj način. A moraš razumeti - ko se bo predstava končala, bom snela marionetno vodilo.

Ne poskušaj mi še vedno polagati besede v usta in me držati za sabo, da stopam po tvojih stopinjah. Lahko si mi vzor, ne moreš pa biti jaz ali jaz ti. Ne moti me, ko stojiš ob strani in mi svetuješ, a ko naredim po svoje, me ne ustavljalj. Ko padem, me ne pobiraj, bodi ob meni, da se poberem sama.

Tvoja roko je bližnjica, jaz pa nočem po bližnjici. Vedeti hočem, kaj je bilo na daljši poti, prav ali pa narobe. Razmišljam, veš, morda ne vedno prav

in pozitivno, a moje misli so moji vzponi in padci. Skozi svet nočem po natanko opisanih stopinjah v knjigi. Preizkusiti hočem tudi drugo pot, ki pa ni nujno napačna.

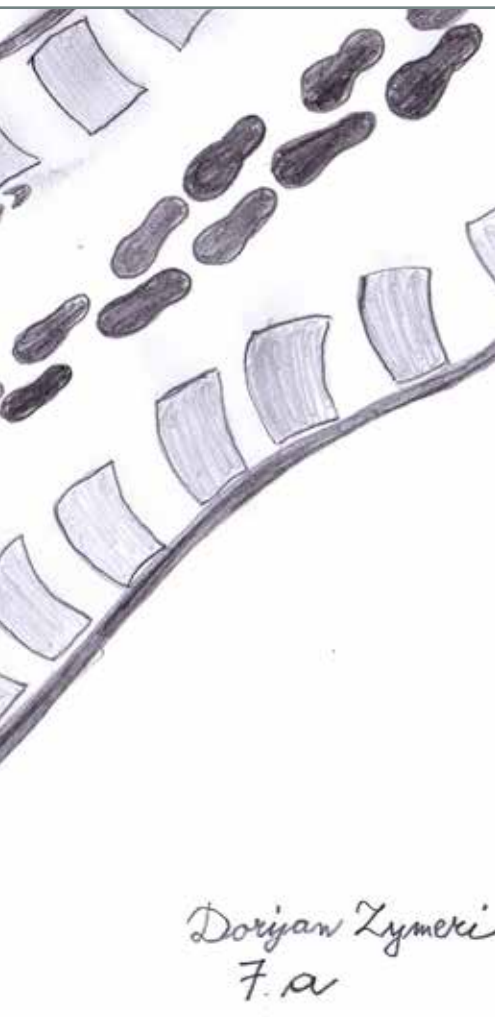
Verjamem, da mi je bila v zibel položena prava vzgoja, napotki. Če ne, moram pasti, da to ugotovim. Hvala, da me poslušáš, potem poveš svoje mnenje, a ne poskušaj me ustaviti.

Dorijan Zymeri, 7. a

Zakaj me gledaš čudno? Nočem biti tvoje ogledalo, nočem biti, kot da so me vzeli iz tvojega kalupa.

Te moti moj videz? Ko se pogledam v ogledalo, le-to ne počni in senca ne zbeži. Torej nisem ono iz risanke, ki ima troje oči, čekane in brke pod nosom, namesto rok pa čudne lovke. A naj ti povem: tudi tak stvar je nekomu všeč. Moj bratec, recimo, vedno navija zanj, da zmaga v bitki. Všeč ali ne, najlepše knjige so napisane prav zaradi in o različnosti.

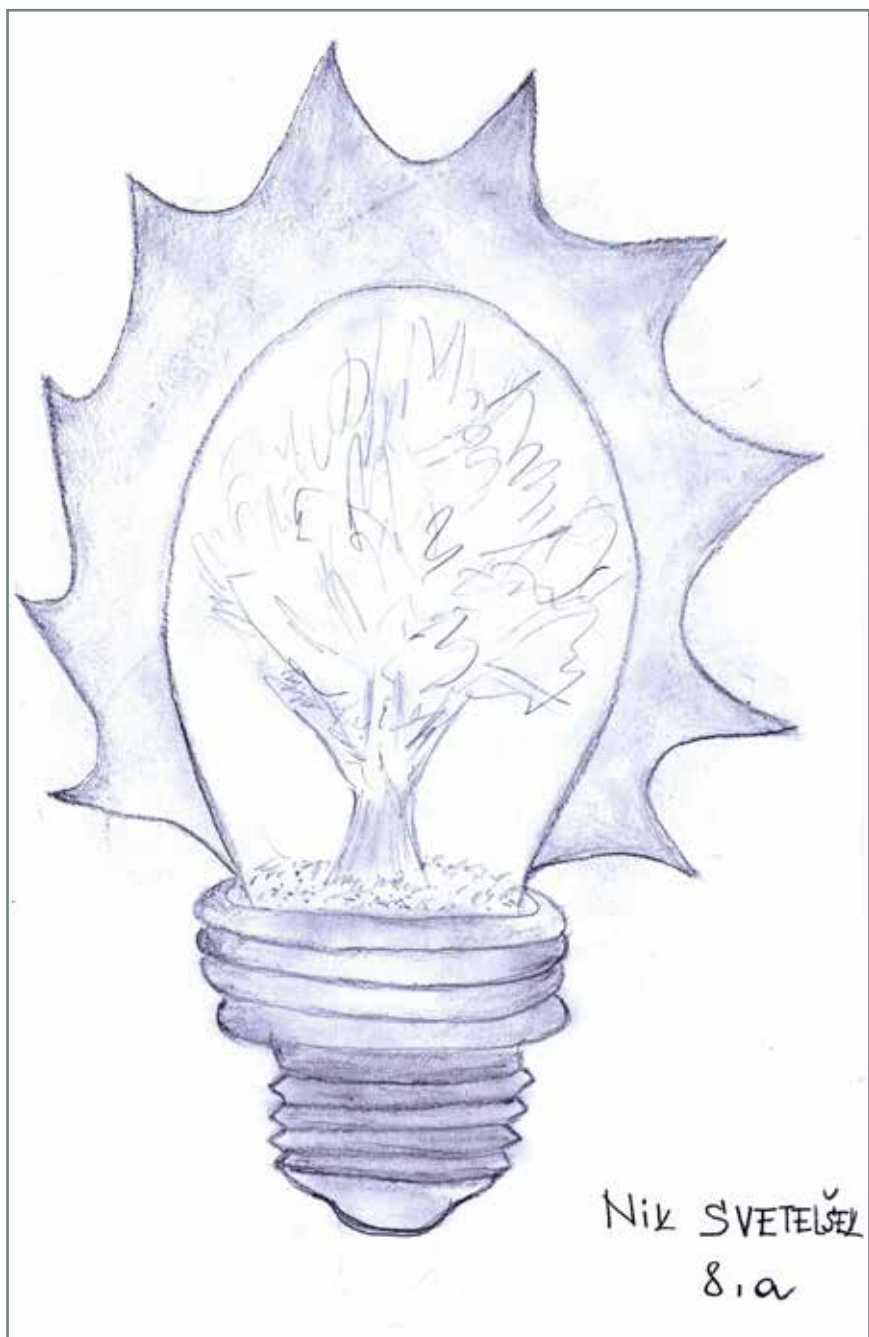

Rada sem drugačna, tudi od svojih staršev. Jaz sem unikat svojega originala. In tako je prav. Vsi smo unikati. Nočem biti klon. Svet z unikati postane zanimiv, pester, barvit, poln doživetij.

Pusti mi, da sem jaz jaz. Dovolj mi, da ti pokažem sivino enakosti. Puste, enolične, žalostne zgodbe. Vedno ista jutra, enaki dnevi, identični večeri, istovetne noči. Dolgčas.

Na svetu je toliko ljudi, bitij, toliko zgodb. Kaj ni čarobno? Vsak človek ima svoje posebnosti, svoje interese, vsak se mudi s svojo življenjsko zgodbo in s svojim pogledom na svet. Nihče pa ni popoln. Popolnosti ni. Nismo enaki, niti podobni. Bodi hvaležen za raznolikost.

Bodi mi blizu, naj ti pomagam, a ne bodi jaz. Jaz preprosto nisem ti. Ozri se okoli sebe, vidiš isto kot vidim jaz? Seveda ne, in to je prelest tega sveta. Enaka slika, drugačen pogled.

Nik SVETELJ
8. a

0 srečanju

SEZNAM SODELUJOČIH AVTORJEV, NJIHOVIH MENTORJEV in ŠOL

Tadeja Brezavšček

Osnovna šola Kanal
mentorica Zvonka Cigoj

Katarina Lucija Cviki

Osnovna šola Franca Rozmana-
Staneta Maribor
mentorica Mihaela Dorner

Alenka Dobnik

Osnova šola Štore
mentorica Tonja Preložnik

Maja Erjavec

Osnovna šola Boštanj
mentorica Silvestra Kotar

Kaja Lena Fenko

Osnovna šola Valentina Vodnika
Ljubljana
mentorica Viktorija Bizjan Ogrin

Patricija Germ

Osnovna šola Stična, PŠ Višnja
Gora
mentorica Petra Rus Mušič

Pia Gorjup

Osnovna šola Rodica
mentorica Alenka Brovč

Ana Gražl

Osnovna šola Frana Roša, Celje
mentorica Blanka Skočir

Tiana Jarnovič

Osnovna šola Milana Šuštaršiča,
Ljubljana
mentorica Nataša Škorjanc Strnad

Eva Jazbec

Osnovna šola Hudinja, Celje
mentorica Mateja Hrastnik

Nika Končar

Osnovna šola Stična, PŠ Višnja Gora
mentorica Petra Rus Mušič

Ana Košat

Osnovna šola Prežihovega Voranca
Maribor
mentorica Mojca Andrej

Anja Kotur

Osnovna šola Hudinja, Celje
mentorica Olga Kožel

Pika Kovač

Osnovna šola Brezovica pri
Ljubljani
mentorica Zdenka Ivančič

Nia Krajnc

Osnovna šola Kidričevo
mentorica Sonja Lenarčič

Meta Krepfl

Osnovna šola Rače
mentorica Sabina Ozmec

Matic Kuhar

Osnovna šola Kuzma
mentorica Irena Grašič Arnuš

Pia Lilija

Osnovna šola Lava Celje
mentorica Nina Senica

Živa Lilija

Osnovna šola Lava Celje
mentorica Nina Senica

Lota Martinjak

Osnovna šola Brezovica pri
Ljubljani
mentorica Zdenka Ivančič

Maša Melinc

Osnovna šola Zadobrova
mentor Robert Povirk

Kristina Mihelič

Osnovna šola Milana Šuštaršiča,
Ljubljana
mentorica Anamarija Lah Šuster

Inge Novinc

Osnovna šola Dobravlje
mentorica Helena Brataševc

Gaja Pekošak

Osnovna šola Lesično
mentorica Gordana Salobir

Teja Pikel

Osnovna šola Polzela
mentorica Marija Kronovšek

Neža Primc

Osnovna šola Toneta Tomšiča
Knežak
mentorica Olga Novak

Špela Puhov

Osnovna šola Antona Ukmarja
Koper
mentorica Maja Starc Šinigoj

Nejc Rac

Osnovna šola 8 talcev Logatec
mentorica Sergeja Šorli

Ida Ramovš

Osnovna šola dr. Pavla Lunačka
Šentrupert
mentorica Janja Jerovšek

Eva Rajher

Osnovna šola Prežihovega Voranca
Maribor
mentorica Mojca Andrej

Amadeja Rek

Osnovna šola Angela Besednjaka
Maribor
mentorica mag. Polonca Čontala
Piberl

Anika Simončič

Osnovna šola Boštanj
mentorica Silva Žveglič

Kaja Smerkolj

Osnovna šola Vižmarje Brod
mentorica Anita Dernovšek

Martin Steblovnik

III. OŠ Celje
mentorica Zarja Lednik

Hana Škrinjar

Osnovna šola Brežice
mentorica Darinka Ferenčak Agrež

Jernej Vinazza

Osnovna šola Kanal
mentorica Zvonka Cigoj

Nuša Žerjav

Osnovna šola Polzela
mentorica Marija Kronovšek

Jon Žnidarčič

Osnovna šola Šempeter v Savinjski
dolini
mentorica Valentina Toman
Čremožnik

Eva Žunkovič

Osnovna šola Kidričevo
mentorica Sonja Lenarčič

Fran Roš
STARE ULICE

Po tvojih ulicah, o mesto belo,
vodila me je mati za roko
in v meni sto je ptičic žvrgolelo
o svetu, ki na njem je vse lepo.

Ob hišah starih tod sem hodil s torbo
po učenost zatohlih šolskih ur,
tam spet smo fantje kdaj se spletli v borbo
- Japonci z Rusi – komu Port Artur?
Do oken tam študenti trubadurji
smo v hrepenenju dvigali oči
ob tisti prvi pomladanski burji,
ki v njej ljubezen mlada se zbudi.

Kovali verze smo, uglasčevali
življenje smo na harmoniji rim.
Pogum in moč k dejanju smo iskali,
ki bi osrečili človeštvo z njim.

Za onim zidom smo pogin snovali
vsemu, kar ljudstvom je tesnilo dih,
in verovali v čas, ko v prah razpali
prestoli bodo vseh tiranov zlih.

Po tvojih ulicah, o mesto belo,
še včasih iščem svojih mladih dni.
Koliko sanj se v njih je razgorelo!
Iz njih pepela nova rast brsti.

O FRANU ROŠU

Slovenski pisatelj, pesnik, dramatik, publicist, satirik in pedagoški delavec Fran Roš (1898–1976) je svoje življenje posvetil vzgoji in izobraževanju mladih, pisanju in seveda svoji družini. Za njegove zasluge, namenjene Celju in Celjanom ter literarno delo ga je leta 1955 tedanja občinska komisija za odlikovanja odlikovala z nazivom 'častni meščan'.

Iz rodnega Kranja se je štiri leta star s starši in bratom preselil v Celje, kjer je oče dobil službo tajnika na okrajnem glavarstvu.

Kot osnovnošolec je obiskoval okoliško šolo v Celju in bil med najboljšimi učenci zapisan v 'zlato knjigo', nato pa slovensko nižjo gimnazijo. Preden je končal višjo gimnazijo, ki je bila samo nemška, je moral v vojsko, saj je v tistem času divjala prva svetovna vojna. Na fronto ga zaradi bolezni niso poslali. Po vojni se je pod poveljstvom Rudolfa Maistra skupaj s Franjem Malgajem in Srečkom Puncerjem, ki sta v tej borbi padla, boril za Koroško. Po vojni je študiral pravo v Zagrebu, a je študij opustil in se posvetil učiteljskemu poklicu. Najprej je služboval v Preboldu, kjer je spoznal ženo, nato pa v Celju.

Med drugo svetovno vojno so ga Nemci kot zavednega Slovenca z ženo, sinom Franom in hčerko Sonjo izgnali v Srbijo. Ko se je vrnil iz Srbije, je opravljal delo šolskega nadzornika in nazadnje poučeval zgodovino na celjskem učiteljišču, kjer je vzgojil več generacij mladih učiteljev. Leta 1953 se je upokojil in se še bolj posvetil pisanju.

Njegovi pisateljski začetki segajo v gimnazijska leta, ko je bil mentor mladim literatov Rudolf Maister, s pesniškim imenom Vojanov. Roš je pisal leposlovna dela in publicistične članke za periodiko od dijaških let do svoje smrti, ki ga je še polnega načrtov odtrgala delu, življenju in družini. Pokopan je na celjskem pokopališču.

Kot pedagog in oče je poznal otroški svet in za otroke napisal *Juretovo potovanje in še kaj*, *Medvedek Rjavček*, *Medvedek Dija*, *Letalec Nejček*, *Vid Nikdarsit*, *Tinca brez mezinca*. Tri njegove celovečerne otroške igre *Čarobna piščalka*, *Desetnica Alenčica* in *Ušesa carja Kozmijana* so igrali v poklicnih gledališčih in na odrih kulturno-umetniških društev, prav tako komedijo *Mokrodolci*. Napisal je številna dramska besedila za različne šolske prireditve, ki so večinoma ostala v rokopisu in tipkopisu.

Sad obdobja izgnanstva v Srbiji sta knjigi: zbirka dokumentarnih pesmi *Pesmi iz ječe in pregnanstva* in njegovo najbolj obsežno delo *Slovenski izgnanci v Srbiji 1941–1945*.

Pisatelj Fran Roš je v svojem času predstavljal osrednjo kulturno osebnost Celja. S svojimi literarnimi in publicističnimi prispevki je sodeloval v številnih otroških revijah in drugih publikacijah, predvsem pa je polnil kulturne strani Celjskega tednika, zdaj Novega tednika.

Njegova bibliografija, v kateri niso upoštevana številna humoristična dela in travestije, napisana za Pavliho, šteje okrog 1500 gesel. Napisala jo je prof. Antonija Fras. Učenci Osnovne šole Frana Roša v Celju so enajst let, od 1986 do 1997, raziskovali njegovo delo in življenje ter napisali sedemnajst raziskovalnih nalog. Šola je kot rezultat raziskovalnega dela izdala in založila pesniški zbirki *Ljubil sem te, življenje* in otroške pesmi *Čarovnije*. Učenci pa so leta 1997 uprizorili Roševo *Čarobno piščalko*, otroško igro v treh dejanjih, ki je doživela sedemnajst ponovitev. Z njo so se istega leta predstavili tudi na Linhartovem gledališkem srečanju na Vrhnikih.

Kdor je pisatelja Frana Roša poznal, ga pomni kot izjemnega človeka, ki je imel rad ljudi in se je znal vsakomur posvetiti. Gledališka igralka Nada Božič, sošolka Roševe hčerke Sonje Roš Smrekar, se ga takole spominja: »Kadar sva se srečala, je pozdravil tako, da je snel svoj črni klobuk in v nekakšnem loku po molierovsko zamahnil z njim in pozdravil. Ljudi, kot je bil Fran Roš, ni več. Takšni ljudje so izumrli.«

Za zasluge, ki so jih Celjani Franu Rošu priznali, so štiri leta po njegovi smrti, bilo je leta 1980, v Celju po njem poimenovali novo osnovno šolo.

Od leta 1986 na Osnovni šoli Frana Roša Celje potekajo *Roševi dnevi – literarno srečanje osnovnošolcev*, ki se je iz krajevnega srečanja razširilo na območno, nato pa na državno prireditve.

Leta 2006 so si učenci Osnovne šole Frana Roša, člani turističnega krožka, za raziskovanje osebnosti svojega kraja izbrali pisatelja Frana Roša.

Ljudmila Conradi

NAJBOLJŠA LITERARNA ŠOLSKA GLASILA

Na naslov Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti je ob letošnjem razpisu za najboljša osnovnošolska in srednješolska literarna glasila do roka prispelo 26 publikacij. Strokovno komisijo sta tvorila Miha Mohor, slovenist, soavtor osnovnošolskih učbenikov ter avtor priročnika Glasovi mladih, ter Barbara Rigler, samostojna svetovalka JSKD za literaturo ter odgovorna urednica revije Mentor. V sredo, 28. februarja 2018, se je komisija sestala in pregledala vsa prispela šolska glasila. V šolskih literarnih listih je komisijo zanimala predvsem izrazna moč mladih piscev ter pestrost literarnih zvrsti in vrst, ki se je članoma komisije kazala kot rezultat sodobnega pouka besedilnih vrst in književnosti ter prizadevanj v delavnicah ustvarjalnega pisanja. Glede na izvirnost zamisli in uresničenje zastavljenih ciljev sta ocenjevala tudi posebne publikacije: tematske številke glasil, zbornike, almanaha, antologije, pesniške zbirke, prozne knjižice, literarne priloge, prevode, glasila v tujih jezikih, priložnostne publikacije, projektne in raziskovalne naloge na temo literature, ipd. Splošna ocena je, da nivo literarnih glasil in publikacij ostaja dokaj visok, saj se številna glasila odlikujejo z jasnimi uredniškimi koncepti, za njihovimi stranmi pa razpoznavamo kakovosten sodoben pouk literature ter raznovrstnost projektnih in tematskih nalog. Ob širjenju tematik in vrst spisja ter obvladovanju besedilnih vrst pa ostaja dovolj prostora za pristen izraz mladih. Uspešno mentorsko delo izhaja le iz otrokove in mladostnikove avtentičnosti in je posredno. Zato v najboljših prispevkih ti izražajo svojo naravo, svoje enkratne skrivnosti in atraktivnosti svojega mišljenja.

Glasila osnovnih šol:

ZBORNIK 2017

Glavna nagrada za dve knjigi v enem: Zbornik 2017 in Moje Poezije Vesne Muzek
ZBORNIK 2017/MOJE POEZIJE VESNE MUZEK, OŠ Franca Rozmana Staneta
– Maribor

Izbor pesmi in spremna beseda: Simona Deučman in Mihaela Dorner

Mentorica likovnih del: Janja Tomažič

Avtorske pesmi: Vesna Muzek

Nagrada za pesniški almanah

SAMORASTNIKI, OŠ Prežihov Voranc Maribor

Glavni in odgovorni urednici: Zala Bedenik in Lily Sara Klampfer

Mentorici literarnih prispevkov: Mojca Andrej in Marija Podstenšek

Izbor likovnih del: Vlado Vučić

Nagrada za izbrane haikuje medšolskega natečaja

HAI-EKO, OŠ Franceta Bevka Tolmin, KD Literarni klub Tolmin

Glavni in odgovorni urednik ter spremna beseda: Jože Štucin

Uvodne pesmi: Vesna Šare, Valentin Cundrič

Nagrada za tematsko številko o literarnih in vsakdanjih junakih

MLADA RAST, september 2017, OŠ Cerkno

Urednica in lektorica: Mojca Lipužič Moravec

Nagrada za tematsko številko Berem – razujem – znam

GLASEK, OŠ Srečka Kosovela Sežana

Uredili: Aleksandra Furlan, Mateja Melan, Nives Mohorčič Lipanje

Posebna nagrada za obuditev in spodbujanje rokopisnega glasila

PET JE DVE V ENI, SLOVENIJA IN BRANJE, januar 2017, OŠ Valentina Vodnika

Ljubljana

Mentorica Tatjana Furjan

Glasila gimnazij in srednjih šol:

Nagrada za izbor najboljše dijaške pesniške ustvarjalnosti

DOMAČE VAJE, letnik XCIII, Škofijska klasična gimnazija Ljubljana Šentvid

Glavna urednica: Katarina Remic

Mentorica: Mateja Gomboc

OCEANI, Škofijska klasična gimnazija Ljubljana Šentvid

Urednik Luka Benedičič

Mentor mag. Andrej Bartol

Projektna naloga: Ema Pestotnik

Nagrada za gimnazijsko literarno glasilo

IZ SEBE, 8. številka (2017), Gimnazija Nova Gorica

Mentor Nejc Rožman Ivančič

Nagrada za srednješolski literarni list s poudarkom na

kritično-esejističnem razmišljanju

MAESTRAL, Gimnazija Koper

Urednica: Ines Cergol

Uredniški odbor: Jan Krevatin, Domen Lušin, Mak Tepšič

Posebna nagrada za literarno ustvarjanje v dijaškem domu

TRIPER, Dijaški dom Ivana Cankarja Ljubljana

Uredništvo: Patrik Komljenovič, Urška Šparemblek,

Olja Simčič Jerele, Minea Tkavc, Julija Brudar,

Nina Hočevnar, Monika Šinkovec, Nina Golob, Drago Pintarič

Mentorja: Nina Golob, Drago Pintarič

UTRINKI Z 30. ROŠEVIH DNEVOV 2017

Več fotografij v spletnem arhivu OŠ Frana Roša.

KAZALO

Uvodni pozdrav ravnateljice, Mojca Kolin	6
Uvodne besede, dr. Valerija Bužan	8
Nagrajena besedila z ocenami mag. Suzane Tratnik	
Jaz, Tadeja Brezavšček	12
Vsak človek je unikat, Maša Melinc	14
Kdo smo in kam gremo, Martin Steblovnik	17
Unikatna identiteta, Jon Žnidarčič	20
Vsak človek je unikat, Eva Žunkovič	22
Druga izbrana besedila	
Seznam sodelujočih avtorjev, mentorjev in šol	24
Stare ulice, Fran Roš	66
O Franu Rošu, Ljudmila Conradi	69
Najboljša literarna šolska glasila	70
Utrinki s 30. srečanja Roševi dnevi 2017	72
	75

KOLOFON

KDO SMO IN KAM GREMO?

Zbornik izbranih literarnih besedil s srečanja 31. ROŠEVI DNEVI 2018

IZDAL: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti
s svojo območno izpostavo Celje in Zvezo kulturnih društev Celje

ZANJ: mag. Marko Repnik

UREDILA: Barbara Rigler

BESEDILA IZBRALE: mag. Suzana Tratnik, dr. Valerija Bužan, Barbara Rigler

LEKTORIRANJE: Ljudmila Conradi, Lucija Hajnšek

SLIKA NA NASLOVNICI: Ela Velepec, 7. b

LIKOVNI PRISPEVKI: Učenci in učenke Osnovne šole Frana Roša, Celje

MENTORICA: Lijana Klančnik

TISK: Grafika Gracer, d. o. o.

NAKLADA: 300 izvodov

Celje, marec 2018